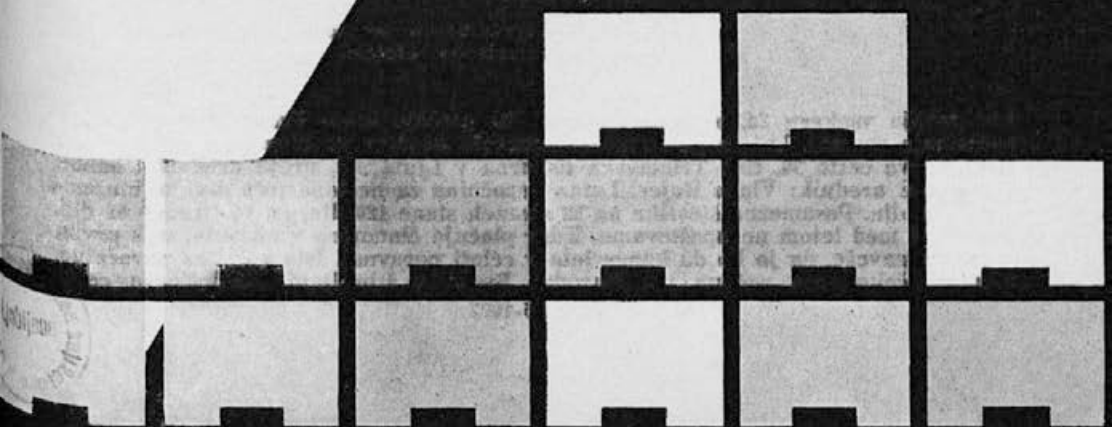


1962

LXIV - ŠT. 7

*Slovenski*  
**ČEBELAR**



### VSEBINA

Virmašan: Dobra setev — dobra žetev . . . . .	145
Edi Senegačnik: Naše čebele na jesenski paši . . . . .	148
Jože Resnik: Neredi na čebeljih pasiščih . . . . .	150
Franc Grošelj: Iz letošnje čebelarске prakse . . . . .	151
Franček Sivic: Dve čebelarski iz nečebelarskih vrst . . . . .	153
Ing. Andre Perušič: Problematika čebelarске proizvodnje . . . . .	156
I. N.: Proti vsem pravilom . . . . .	161
Edi Senegačnik: Kehrle spet med nami . . . . .	163
France Robida: Rešimo pozabe! . . . . .	166

### OSMRTNICE

Janez Ancelj, Janez Dežman, Leopold Vadnjal, Blaž Urbanič, Karl Perkon, Jože Kolenc . . . . . 170

### MALI KRUHEK

Kako se branijo neželate čebele? Medu kot hrane za zalego ne smemo precenjevati. Med ohranja zdravje in podaljšuje življenje. Čmrl v kranjiču. Karbolinej. Matični mleček proti levkemiji. Čudno sosodstvo . . . . . 172

### NASA ORGANIZACIJA

Čebelarски izlet v Srednji vrh . . . . .	174
Iz Ptuja . . . . .	174
Čebelarška družina Pobrežje . . . . .	175
Pionirji pišejo . . . . .	175

### PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Brentač nese grozdje v zidanico.

### NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za mesec maj. Nova metoda čebelarjenja. Oglasi.

List izhaja vsakega 24. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 900 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tisk Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za nečlane 1000 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 120 din, na 16 straneh 60 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Stevilka čekovnega računa pri Narodni Banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta



## DOBRA SETEV — DOBRA ŽETEV

VIRMASAN

Lanska letina je bila izredno slaba. Čebele so skozi vse leto živo-tarile. Medu so dobile komaj za sproti in zimsko zalogo jim je bilo treba domala vso dodati. Marsikateri čebelar se je praskal za ušesi, ko je bilo treba odšteti cel kup tisočakov za sladkor. Še slabše volje je bila njegova boljša polovica, ko je videla, da je šel ves prihranjeni denar za te drage in nikdar site čebele. A je že tako. Čebelarji smo vajeni živeti od upanja, čebele pa od sladkorja.

Čebelar je svojo dolžnost opravil in čebele so dobile, kar so potrebovale. Počasi je pozabil na ta izdatek. Tolažil je sebe in domače, da so tega krive višje sile in ne čebele. Še bodo dobre letine in takrat bodo povrnile vse.

Čebele so po končanem pitanju še po malem izletavale do srede novembra, ko je nastopilo mrzlo vreme. Zima je bila primerna za prezimovanje in poraba hrane je bila normalna. V drugi polovici januarja je bilo nekaj toplih dni, da so se lahko spreletele in očistile. Tudi daljši zimski počitek bi jim ne bil škodil, ker so prezimovale na samem sladkorju. Naslednji mesec je bil prav tako lep in upali smo, da bodo marca že prinašale v panje tako potrebni cvetni prah in vodo. A ta mesec je navadno najbolj muhast; če ne vije z glavo, pa otresa z repom.

Letos je bil naravnost neugnan: vil je z glavo in repom. Stari vremenski preroki dajo mnogo na štirideset mučenikov, ki imajo svoj god 10. marca. Pravijo, da vreme tega dne drži štirideset dni. Sam že več let preverjam to vremensko pravilo in jim dam prav. Letos je bil ta dan oblačen in hladen in tako je ostalo do srede aprila.

Druga leta je bilo v marcu vsaj nekaj toplih dni in čebele so pri našale v panje polne koške obnožine. Letos je prvo cvetje odcvetelo brez koristi zanje. V vsem mescu so se trikrat pokazale na bradah, a celo tedaj samo toliko, da sem videl, da so še žive. Tudi v prvi polovici aprila, ko so pri nas vrtovi in gozdovi vsi plavi od spomladanskega žafrana, ni bilo nič bolje. Žafran nudi čebelam obilo cvetnega prahu in prvi nektar. Včasih smo se bali njegovega cvetenja, ker so ravno takrat sadjarji najraje škropili drevje. Letos ga niso, a kljub temu nismo imeli nič od tega. V drugi polovici aprila se je vreme zboljšalo. Bila je bera na vrbi in na češnji, a družine so bile toliko slabe, da paše niso mogle izkoristiti. Hrane so imele dosti. Odkrival sem jim medeno satje in jih pital na zalego, a je vse skupaj le malo pomagalo. Zamujenega čebele niso mogle nadomestiti. Če narava ne da svojega, tudi vsa čebelarjeva znanost in pomoč nič ne zaležeta. Manjkalo je v panjih delovne sile, brez te pa ni napredka.

Tako slabo kot letos mi družine še niso prezimile, odkar čebelarim. Jeseni so bile preskrbljene kot druga leta. Dobile so zadostno zimsko zalogo in precej čebel od podrhtih panjev. Tudi zima je bila ugodna, a vendar tak neuspeh! Kako je bilo to mogoče?

Že v začetku sem omenil, da je bila lanska letina zelo slaba. Nekaj medu so dobili tisti čebelarji, ki so bili na pomladni paši v Istri. Kdor je bil vse leto doma, — in med temi sem bil zaradi bolezni tudi jaz — je bil brez medu. Kostanj so čebele samo pokusile, ajda pa ni dala kakor že nekaj let doslej skoraj nič. Zato so imele družine v začetku septembra zalego na treh, štirih satih namesto na sedmih, osmih. In kaj to pomeni, ve vsak čebelar. Mlade, jeseni izležene in neizrabljene čebele so pogoj za dobro prezimovanje in ugoden spomladanski razvoj. Teh pa lani ni bilo v panjih dovolj.

Ob dobri paši, ko naberejo čebele same zadostno zimsko zalogo, ne potrebujejo sladkorja. Ker jim sladkorja ni treba predelovati v med, ostanejo vse mladice neizrabljene. Lansko leto pa so morale predelati skoro vso zimsko zalogo. Zaradi tega so šle pozimi vse stare in tudi mnoge mlade čebele v smrt. Panji so oslabeledi in spomladanski razvoj je zaostal. V začetku maja bi morali biti panji nabito polni, toda letos je bila zalega kvečjemu na štirih, petih satih. Od slabega panja

pa ne moreš niti v dobri paši kaj dobiti. Kar nabere, je ravno za razvoj, ko je dobro razvit, pa je navadno paše konec. Kaj pomagajo potem močni panji, če ni več paše? Kaj naj storimo, da bomo drugo leto bolje izvozili?

Poglejmo našega kmeta! Tudi njegovi uspehi so odvisni predvsem od narave in vremena. Da bi dosegel čim boljši uspeh, stori, kar more. Za zimsko setev pripravi odbrano seme, ki ga pravočasno useje v primerno pognojeno zemljo. Doda še umetnega gnojila in sproti trebi plevel. Zaveda se, da le po dobri setvi lahko pričakuje dobro žetev.

Čebelarji bi morali posnemati naprednega kmeta in nuditi čebelam vse tisto, česar jim narava ne da. Po končani paši pa bi jim ne smeli popolnoma izprazniti medišč. Pustiti bi morali družinam vsaj po nekaj medenih satov za slabe čase. Vzamemo zmeraj laže, kot dodamo.

Po pomladanski paši nastopi pri nas navadno brezpašna doba, ki traja do razcvita kostanja. Kako dobro je, če niso čebele tedaj docela suhe. Matica zalega kar naprej in moč družine ostane neprizadeta prav do kostanja.

In kostanj? Ta nudi čebelam ob ugodnem vremenu med in obilo cvetnega prahu. Ko ta odcvete, dobe še na otavi ravno za sproti. A največkrat niti tega ni in tako so navezane le na zalogo v panju in čebelarjevo pomoč. Ta pomoč pa po navadi izostane. Redki so čebelarji, ki bi v tem času čebele pitali. Vsak si misli: »Saj dobe zunaj. Zakaj bi jim sedaj dajal, ko jim bom moral jeseni«. Toda to ni prav. Pašne razmere so pri nas leto za letom slabše in, če hočemo obdržati panje do ajde močne, moramo pitati takoj po kostanju. Ta odcvete navadno do 10. julija, ajda pa začne cveteti 20. avgusta. Vmes je ravno 40 dni in v teh štiridesetih dneh lahko družine zelo oslabe. Če še ajda odpove, jih s kasnejšim pitanjem ne bomo več spravili do zime na noge. Zato jih pitajmo že sedaj! Kakor pri spomladanskem pitanju na zalego jim pokladajmo vsak drugi večer dva do tri del medene ali sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1! To razmerje je dobro, ker potrebuje tedaj zalega dosti vode. Do ajde se bosta polegli dve generaciji čebel. Prva bo pripravljena za izrabo jesenske paše druga pa bo opravljala delo v panju. Ob količkaj ugodni paši bo matica še zadnjikrat zalegla večje število satov in tako bo šla družina v zimo z obilico mladih, neizčrpanih čebel, ki so tako potrebne za dobro prezimljenje in dober spomladanski razvoj. In ravno to je bil glavni namen našega pitanja. Zato čebelarji ne oklevajte! Dajte čebelam še to in videli boste, da vam ne bo žal! Kar boste sejali, to boste želi!



## NAŠE ČEBELE NA JESENSKI PAŠI

EDI SENEGACNIK

Napovedi, ki smo jih objavili v eni izmed zimskih števil, so se uresničile. Sredi junija je v višjih legah začela mediti hoja. Čebelarji, ki so imeli močne družine in so jih takoj prepeljali, so imeli ob koncu junija že skoro napolnjena medišča. Žal pa je v zadnjih junijskih dneh zajel vso Evropo izredno hladen val z močnimi nalivi, ki so medenje začasno ustavili. Upajmo, da bo hoja še medila, brž ko se bo vreme ustalilo.

Kostanjeva paša se je letos precej zavlekla. Po navadi so čebele na njej najbolj brale zadnje dni junija. Letos pa se bo vse zakasnilo najmanj za 14 dni. Tako bomo imeli v sicer brezpašni drugi polovici julija še vedno kostanjevo pašo. Čebele bodo ob pričetku jesenske paše na otavi, ajdi ali jesenski resi kar močne, zlasti če jih bomo imeli na kostanjevi paši. Kdor jih bo pustil na hoji, naj skrbi, da družine ne bodo preveč oslabele. Kjer bodo brale tudi na otavi in prinašale obnožino, tam jih kar pustimo na gozdni paši. Ako pa na gozdni paši ni obnožine, pokladajmo družinam sladkorno testo ali suh sladkor, ki mu primešajmo na vsak kilogram vsaj 10 dkg mleka v prahu in po možnosti prav toliko jajčnega prahu. Tako nam bodo matice zalegale in na jesensko pašo bomo prišli z živalnimi panji. Jesensko pašo na otavi, ajdi in resi po možnosti čimbolj izkoristimo! Čebele bodo dobile tu predvsem obilo obnožine, ki je nujno potrebna ne samo za čebelji zarod, temveč tudi za čebele same. Vsaka družina mora imeti vsaj en sat obnožine kot zlato rezervo za zimske čase in zgodnje pomladne dni. Navadno dobe čebele na jesenski paši precej obnožine, četudi mogoče ne naberejo zadostnih zimskih zalog medu. Prav v tem pa je vsa važnost jesenske paše. Marsikdo meni, da nima več smisla prevažati čebel na ajdovo pašo, ki iz leta v leto odpoveduje. Res, čebele ne naberejo zadnja leta na njej skoro nobenega medu, dobe pa mnogo cvetnega prahu, ki ga sladkor ne more nadomestiti zlasti zdaj jeseni, ko potrebujejo čebelje družine tik pred zimo mnogo obnožine.

Poskrbimo, da bodo imele čebele na jesenski paši v pitalnikih vselej dovolj suhega sladkorja ali sladkornega testa. Vse to za primer, da bi bila paša slaba in bi nam vreme nagajalo. Važno je to za ajdovo pašo, ki je dokaj nezanesljiva. Ob dobri beri se čebele za dodano hrano ne bodo mnogo menile, ob slabi pa bodo pridno segale po njej. Sicer pa bo šla dodana hrana v zimsko zalogo in nam zato ne bo treba po končani paši dodatno krmiti. S takim krmljenjem na zalego in zalogo

dosežemo kar dvoje: matica nam zalega, kar bi sicer ob slabi paši nikakor ne v taki meri, in družine dobe manjkajočo zimsko zalogo po obrokih pravočasno. Čebele jo dobro predelajo in po končani jesenski paši imamo živalne družine z obilico mladih čebel. Ni nam treba skrbeti za dodatno krmljenje v septembru ali celo v oktobru. Čebelarji, ki imajo čebele doma, pa lahko ob slabi jesenski paši vsak večer ali vsak drugi večer dodajo po četrt do pol litra sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1. Tako bodo v 14 dneh dodali družini kakih 6—7 kg zimske zaloge. Ako bi jo dodali šele po končani paši, bi nam matica v nobenem primeru tako ne zalegla, kot če jo s pitanjem vzpodbujamo k temu sedaj na jesenski paši. Če pa dosežejo donosi na jesenski paši vsaj kilogram dnevno, sploh ni treba krmiti. Matica bo zalegla in čebele bodo nabrale potrebno zimsko zalogo.

Kjer so imeli čebelarji opravka s potuhnjeno in sila nevarno nosečo, je prav, da dodajo takoj ob pričetku krmljenja klaji eno do dve tableti nosečaka. Ta bo služil kot preventiva in bo v čebelah uničil vse bolezenske klice. Tako nam je priporočil prof. dr. Tomašec. Pametno je, da se skušamo že sedaj zavarovati pred to zahrbtno boleznijo, ki nam vsako pomlad ugonobi na stotine čebeljih družin.

Praden prepeljemo čebele na zadnjo pašo v letošnjem letu, jih dobro preglejmo! Zamenjajmo stare in slabe matice, slabiče pa združimo in obdržimo samo mlade in rodovitne matice! Šibkejše družinice ali roje z mladimi maticami lahko preložimo v štiri ali petstane prahilnike. V njih nam bodo prezimile in ostale kot rezervne družinice za prihodnje leto. Posvetimo posebno skrb tem družinam, da ne postanejo plen roparic. Gradilne sate prestavimo v medišče, v plodišču pa jih nadomestimo z lepimi mladimi sati iz medišč, da jih bodo lahko matice takoj zalegle. Zdaj je najprimernejši čas, da odstranimo iz plodišča starejše sate in jih nadomestimo z mlajšimi iz medišča. Ker nastopijo v drugi polovici avgusta navadno precej hladni dnevi, je prav, da ne postavljamo panjev na preveč senčno mesto. Pogosto padajo čebele v travo pred čebelnjak in se ne morejo dvigniti. Naj bo vsaj dopoldne dovolj sonca na izletni strani čebelnjaka! Kjer imamo preveč čebel na enem mestu, zlasti velja to za ajdovo pašo, pustimo varuha, ki bo pazil na morebitno ropanje in ga preprečil ter zatrl že v kali. Čebel na ajdovi paši sploh ne smemo pregledovati. To bi bilo lahko naravnost usodno za naše čebelje družine.

Po končani paši takoj prepeljimo čebele domov! Takrat pride največkrat do nevarnega ropanja, med čebelarji domačini in prevaževavci pa pogosto do neprijetnih preprirov in celo tožb.

# NEREDI NA ČEBELJIH PASIŠČIH

JOZE RESNIK

Na pasiščih nastajajo često neredi, iz katerih se razvijejo razni spori med domačimi čebelarji in prevaževavci. Nekatero leto je takih nevspečnosti več, drugo leto zopet manj, kakor so pač letine. Kadar je na primer izdatna gozdna paša in je veliko dela pri čebelah s točenjem medu, je pritožb in sporov manj, ob slabih letinah pa imajo čebelarске organizacije polne roke dela, da pomirijo čebelarje, ki so si v laseh. Na odborovih sejah pride zaradi tega, ker hoče imeti vsak svoj prav, pogosto do neprijetnih razprav, ki do podrobnosti razgalijo sebičnost ene ali druge stranke, kar ni nikomur v čast. Za sedaj je še dovolj paše za vse naše čebele, samo če bi znali in hoteli pasišča pravilno razdeliti.

Vsak čebelar prevaževavec mora vedeti, da je z zakonom o prometu z živino, urejeno tudi prevažanje čebel. Ako postavi oziroma preseli čebele na pasišče izven območja svoje občine, mora v 24 urah prijaviti pri pristojnem krajevnem občinskem uradu število pripeljanih panjev ter predložiti uradno veterinarsko potrdilo, da so čebele zdrave. To potrdilo ne sme biti starejše od 3 mesecev. Nekateri prevaževavci ne upoštevajo tega zakonskega določila, mnoge čebelarске družine pa še vedno tolerirajo kršivce te važne uredbe, in to v lastno škodo.

Vsakdo, ki se je posvetil čebelam, bi se moral zavedati, da je s tem prevzel do njih določeno odgovornost. Njegova dolžnost je, da skrbi zanje in jim omogoči podobne razmere, v katerih so živele še v pradednini, ko so si izbirale za svoja bivališča drevesna dupla in skalnate rove. Prepričan sem, da se roji tedaj niso naseljevali tako na gosto, kakor postavljamo danes panje, posebno na gozdnih pasiščih ali na primer v Liki ob žepkovi paši. Razumljivo je, da množična postavitve panjev na razmeroma majhnem prostoru ne more ugodno vplivati na čebele, s čebelarskega stališča pa to tudi ni racionalno. Medeni viri še ob tako bogati paši niso neizčrpni. Ob vsaki prekinitvi paše lahko nastane ropanje, z ropanjem pa se lahko prenašajo čebelje kužne bolezni. Zgodilo se je že, da so na takem pasišču po končani paši domačini ugotovili v svojih čebelnjakih čebeljo kužno bolezen, ki jo je tja pripeljal z nepregledanimi in okuženimi čebelami prevaževavec. Zato je dolžnost vsake čebelarске družine, da na področjih, kamor dovažajo prevaževavci čebele, zahtevajo od njih veterinarska potrdila in se tako prepričajo, ali so njihove čebele zdrave. Nepravilno in čebelarstvu škodljivo pa je stališče nekaterih družin, ki zaradi nekaj



domačih panjev prevaževavce sploh odklanjajo, ko bi pasišče z lahkoto preneslo 50 ali celo več panjev čebel.

Morda bomo le kdaj uvideli, da bi bil potreben določen forum, ki bi smotrno urejal razmere na pasiščih, skrbel za zdravje čebel in pravilno izkoriščanje bogatih paš, kar bi ne bilo v prid samo čebelarjem, temveč vsej naši skupnosti.

## IZ LETOŠNJE ČEBELARSKE PRAKSE

FRANCE GROSELJ

Maj je našim čebelam mizo res bogato obložil. Pisano in dehteče cvetje jih je vabilo, toda kaj, ko so morale revice ostajati doma in iz varnega zavetja opazovati muhasto igro narave. Tudi izletniki, ki so se v prazničnih dneh napotili v hribe, so se razočarani vračali. Sneg je pobelil vrhove bližnjih gora in bali smo se najhujšega. Po slabem začetku se je vreme zboljšalo in ustalilo. Čebele je razgibalo veselo počutje. Neutrudno so odnašale hrano mladim požeruhom, ki jih je bilo vsak dan več. To razkošje je trajalo le nekaj dni. Nebo se je zopet prevleklo z oblaki, dež je padal skoraj vsak dan in za ta čas nenavaden hlad je zajel vso Slovenijo. Vse tako kaže, da bomo morali tudi leto 1962 zapisati v rubriko katastrofalnih let.

Ko je vzcvetela češnja, sem dodal družinam prve satnice. Čebele so jih hitro izdelale in kmalu se je v njih pojavila zalega. Imel sem devet družin in vsaka je imela po šest starih satov v medišču; vse druge sem moral lansko jesen podreti, ker niso več ustrezali. Ob dobri paši bi moral dati v medišče po tri nove, enkrat zaležene sate. Zato sem se bal, da bom imel ob točenju podrtijo. Pa mi je te skrbi pregnalo slabo vreme in sedaj bom vesel, če bom točil vsaj iz pet satov v vsakem panju.

Vsak teden sem izrezal iz gradilnikov nekaj trotovine. Razen tega sem prenašal sate z zalego v medišče, na njihovo mesto pa vstavljal satnice. Pri družini številka 6 sem v dneh pred prvim majem prestavil dva sata zalege v medišče. Hladno vreme pa mi naslednje dni ni dovolilo, da bi pogledal, če so prestavljene čebele nastavile matičnike. 8. maja sem ves začuden zaslišal v tem panju petje. Pela je mlada matica, oglašale pa so se tudi mlajše sestrice. Stara je v plodišču normalno zalegala in zaradi slabega vremena ni hotela rojiti. Da bi roj preprečil, sem z dvema mladima maticama in nekaj zalege napravil dva prašilčka, vse matičnike pa sem podrl. A komaj sem to naredil,

mi je že ušel roj iz prvega panja. Nisem ga takoj ogrebel, temveč sem se lotil ostalih družin, da pristrizem peruti še kakemu drugemu ubežniku. Res so se še tri družine pripravljale na rojenje. Vzel sem jim pokrito zalego in jo dal šibkejšim družinam. Sklenil sem storiti vse, da preprečim rojenje. Že prej omenjeni roj se je usedel na zelo neprikladno mesto. Ker z ogrebnikom nisem mogel do njega, sem z zajemalko zajel nekajkrat čebele in jih zmetal v zabojček, ki sem ga bil pritrdil pod roj. Do večera so se vse čebele sprašile v ogrebnik in brez težav sem jih usadil v že pripravljene panje. Roj je tehtal le 1,2 kg. Zato sem mu dal v izdelavo samo šest satnic. Kasneje sem mu dodal zaležene sate in ga konec maja že prestavil.

Osemnajstega maja sta mi ušla kar dva roja, ker zopet nisem mogel teden dni do čebel. Usadil sem ju v prazna panja in nato okrepil, tako da sta sedaj že zelo lepa.

Letošnji roji niso kdo ve kaj težki. To je spričo tako spremenljivega vremena povsem razumljivo. Po slabem vremenu nastopi iznenada izboljšanje. Če to izboljšanje količkaj časa traja, se družine na hitro okrepe; mladice je dovolj, a primanjkuje odkrite zalege in roj je tu, čeprav družina še ni na višku.

Vse tri izrojence sem pregradil tako, da sem pokrival matične rešetke z deščicami in odprl zgornja žrela. Zalego sem porazdelil na medišča in plodišča, poleg medu pa sem dodal zgornjim družinam še sate z vodo. Sedaj imam dovolj letošnjih matic, znebil pa sem se tudi skrbi pred roji s pevko. Prav tako v redu sta prašilčka, kajti mladi matici že zalegata. Ko bom ugotovil njiju zmogljivost, bom z njima nadomestil manj vredni v plemenjakih. Med njimi so nekatere že oslabele, čeprav niso starejše od dveh let.

Največjo zmogljivost doseže matica v prvem in drugem letu in zato sem sklenil, da jih bom vsako drugo leto menjaval. Naše paše, ki so vedno slabše, lahko izkoristijo le močne družine, predvsem tiste, ki imajo mlade matice. Toda vsako leto ni mogoče priti do mladih matic. Zato se mi zdi zamisel, da bi si čebelarji ustanovili na enem izmed jadranskih otokov plemenilno in vzrejno postajo, zelo pametna. Vsako pomlad bi si lahko dokaj zgodaj nabavili mlade matice in jih zamenjali s starejšimi. Možnost rojenja bi bila mnogo manjša, povišal pa bi se tudi donos. Tako delajo v Ameriki in dosega ob skoraj enakih pašnih pogojih, kot so pri nas, odlične uspehe. Te ideje pa čebelarji z lastnimi sredstvi ne moremo uresničiti. Pomagati bi nam morala skupnost, saj bi imela posredne koristi od tega tudi ona.

Na koncu še nekaj besed o gradilnem nagonu čebel. Na splošno prevladuje med čebelarji mnenje, da čebele ne gradijo rade. Zato dajo družinam v izdelavo v enem letu le 2 do 3 satnice, ne vejo pa, da s tem gradilnega nagona še do polovice ne izkoristijo. Jaz sem dal najmočnejšim panjem do začetka junija po devet satnic in štirikrat izrezal trotovino v gradilnikih. Prišel sem pri tem do zanimive ugotovitve. Rojili so mi najmočnejši panji, pa čeprav so imeli dovolj dela. Graditev satja torej rojenja ne zavira v taki meri, kot smo doslej mislili. Ko se razvijejo voskovne žleze, hočejo čebele graditi in če še nimajo prilike za to, razmetavajo voščene luskinice naokrog. Drugače je pri hranilnih žlezah. Odvečnega mlečka se ne morejo znebiti, ampak ga použijejo, kar draži njihove spolne žleze in jih sili k rojenju. Zato ni prav, da izrezujemo iz gradilnikov še nezaleženo satje. Gradilnik zavira rojenje le tedaj, če izrežemo satje iz njega, ko so trotovske ličinke že pokrite. Čim več je v panju odkrite zalege, tem manjša je možnost rojenja. Posebno trotovske ličinke porabijo velike množine mlečka in, če jih predčasno odstranimo, odvzamemo tudi mladim čebelam priložnost, da bi se ga znebile.

Ko opazujem letošnje vreme, sem prepričan, da se je rojilna sezona že zaključila. Torej ne bomo imeli z roji več skrbi. Pripraviti pa se moramo na novo sezono. Kdo ve, morda bo leto 1965 za nas in čebele bolj zadovoljivo.

## DVE ČEBELARSKI IZ NEČEBELARSKIH VRST

FRANCEK SIVIC

*Prva zgodba.* Doma imamo velik vrt. Skrbno obdelane gredice, na katerih se skozi vse leto bohota solata, pričajo, da gospodari na njih pridna roka moje mame. Čisto blizu čebelnjaka pa sta dve gredici, ki ju obdelujem jaz sam. Nisem ju zasadil z zelenjavo, ne s sočivjem, ampak z medovitim rastlinjem. Tu rasto vrbe, maline, črni ribez, okrasno grmičje in sadno drevje. Skušal sem z zatiči vzgajati ivo, pa žal, ni odgnala niti ena vejica, ki sem jo bil potaknil v zemljo. Veliko več sreče sem imel z vrbo žalujko, sadnim drevjem in grmičjem. Vse to je bujno poganjalo in se razraščalo, da je na gredicah kmalu nastala prava goščava. Treba je bilo rastline presaditi na stalno mesto, saj tu na gredi niso mogle ostati vse. Toda kam z njimi? Sprva sem jih skušal nekaj vtihotapiti po kotih v vrtu, toda naletel sem na odločen

materin odpor. Ni mi preostalo drugega, kot da sem jih začel skrivaj zasajati izven vrta. Zlasti primerna so se mi zdela tista mesta, kjer so ljudje odlagali smeti ali kamenje z njiv, kakor tudi razne žive meje; posebno hvaležen potrošnik mojega blaga pa se je izkazal bližnji gozdček. Toda kmalu sem opazil, da je nekaj najlepših žalujsk izginilo neznao kam. Mislil sem že, da so to storili otroci ali hudobni ljudje, ki delajo dostikrat zgolj iz objestnosti tako škodo. Stvari pa sem kaj hitro prišel na sled. V okolici mojega doma so zadnja leta precej gradili. Zrastle so nove hiše in nastali so novi vrtovi. Ko sem slučajno šel mimo takega vrta, sem ves presenečen opazil v njem tri svoje žalujske, ki jih je moral nekdo šele pred kratkim zasaditi pred hišni vhod.

Seveda sem bil s tem svojim odkritjem nadvse zadovoljen. Zakaj tudi ne? Moja drevesca bodo tu povsem varno zrastle v lepa drevesa, meni in čebelam v veselje.

*Druga zgodba.* Moj sošolec Višo je bil vnet ljubitelj narave. Že v gimnaziji je prebiral dela Mičurina in Darwina ter poznal latinska imena mnogih rastlin in živali. Pod mojim vplivom pa se je navdušil tudi za čebele. Večkrat mi je potožil, kako nesrečen je, da ne more imeti panjev in čebelnjaka, kakor ga imam jaz. Stanoval je v bloku sredi Ljubljane. Vneto je prebiral čebelarske knjige in revije ter si tako pridobil bogato teoretično znanje, ki bi mu ga lahko marsikateri čebelar zavidal.

Na šoli smo tedaj imeli prirodoslovni krožek, katerega predsednik je bil Višo. Delo krožka je obstajalo v tem, da smo člani pripravljali zanimiva predavanja iz najrazličnejših področij znanosti. Poslušavci so bili naši sošolci, včasih tudi kateri od profesorjev. Ko je prišel na vrsto Višo, si je izbral temo o življenju čebel. Posoditi sem mu moral nekaj knjig in hkrati obljubiti, da ga bom med predavanjem spremljal z diapozitivi.

Tisti dan, ko bi moral predavati, me je obiskal na domu že navsezgodaj zjutraj. Skupaj sva se nekaj časa učila, toda toplo spomladansko sonce naju je zvalo ven na vrt k čebelnjaku. Višo je ves prevzet stopil tik najbližjega panja in skoraj vtaknil svoj nos v žrelo. Brez strahu je opazoval čebele, ki so mu švigale mimo ušes, in včasih katero celo nalahko pobožal. Toda to še ni bilo nič proti tistemu, kar se je kmalu nato zgodilo. Na brado panja se je usedla čebela, težko obložena z obnožino. Fantu so zažarele oči; pritisnil je obraz čisto k panju, iztegnil jezik in jo — obliznil. Utrujena revica se še zmenila ni za to nežnost, toliko bolj pa so reagirale bližnje straže. Še preden je

utegnil povleči jezik nazaj v usta, je že tičalo v njem dvoje bridkih žel. Sledilo je silovito otepanje in nagel beg iz nevarnega območja. Izdril sem prijatelju obe želi in ga pokaral, da si kaj takega privošči danes, ko vendar ve, da ima v šoli, predavanje o čebelah. Kaj mi je odgovoril, nisem razumel, kajti otrpli jezik mu je že toliko otekel, da se mu je kakor klobasa valil v ustih.

V šoli je že prvo uro zavladalo splošno veselje, ko je bil Višo vprašan, pa je le mahal z rokami in nekaj nerazumljivega momljal. Skrbelo me je, kako bo zvečer na predavanju. Ali bo oteklina na jeziku do takrat splahnela ali ne?

Na srečo je bil moj strah odveč. Zadnjo šolsko uro se mu je jezik že toliko razgibal, da je kljub oteklini lahko govoril. Predavanje je lepo uspelo. Višo je govoril jasno in razločno kakor vedno. Prav nič se ni poznalo, kaj je doživel njegov radovedni jezik tistega dne pri mojih čebelah.



Tale ličen in s panji dobro založen čebelnjak je v veliko veselje in zadovoljstvo čebelarju Luki Toporišu iz Gorič pri Golniku. Letošnja zakasnela pomlad je v času, ko je vzbrstelo sadno drevje in se vsevprek razcvetelo v isti mah, povzročila pravo invazijo čebelic na sladko pašo po gorenjskih travnikih in livadah. In kakor mi je pravil njih gospodar, ta trud ni bil zaman. Sedaj so vsi panji zelo živalni.

(Foto Ernest Adamič)



# PROBLEMATIKA ČEBELARSKE PROIZVODNJE

Ing. ANDRE PERUSIC

Naša narodna oblast je od osvobojenja dalje dajala pobude delovnemu ljudstvu za čim hitrejšo in čim večjo proizvodnjo v vseh vejah gospodarstva. Bilo je precej zanimanja tudi za čebelarstvo, toda vsaj na Hrvaškem niso bili deležni proizvajavci ne materialne ne moralne pomoči. Ta odnos oblasti moremo tolmačiti tako, da je važnejša proizvodnja pšenice ali živine in da so z druge strani sredstva za proizvodnjo v rokah manjših čebelarjev poedincev. Vse je tako kazalo, da se niti čebelarji sami niso znašli v novih razmerah, niso »našli sebe«, ker niso bili že ob začetku, a žal niso še danes v večjem delu naših republik organizirani. Oblasti je bilo vedno mnogo do tega, da bi našli čim boljše rešitev za povišanje proizvodnje. Glede na čebelarstvo zagovarjajo nekateri čebelarji široko proizvodnjo, medtem ko se zavzema večina za sedanjo drobno proizvodnjo. Vprašanje postaja znova aktualno, kar je razvidno tudi iz našega strokovnega tiska. Kako je s to stvarjo, si bomo na jasnem, ako preberemo članke, ki so izšli leta 1961 v 11.-12. številki zagrebškega »Pčelarstva«, leta 1962 v 1.-2. številki osješke »Pčele« in leta 1962 v 3.-4. številki »Poljoprivrednega vjesnika«. V članku, ki je bil preveden iz hrvaščine in objavljen v letošnji 5. številki Slovenskega čebelarja, je Josip Katalinić zelo objektivno in kritično osvetlil nove čebelarske perspektive, razen tega pa je bilo iznesenih še več drugih, manj resnih mnenj, ki morejo zavesti marsikoga v zablodo in stvari več škodovati kot koristiti.

Zato sem v tem razglabljanju skušal prodreti v bistvo čebelarske ekonomike in pokazati, kako bi bilo mogoče najbolje rešiti vprašanje organizacije čebelarske proizvodnje. Prosim za strogo in odkrito kritiko tukaj iznesenih misli, da naposled le pridemo do primernih zaključkov, kako je treba približati interese sedanjih proizvajavcev k interesom skupnosti.

**Osnovni činitelji.** Biološka in ekonomska značilnost čebel je v tem, da z opravevanjem pomagajo naravi pri oplojevanju mnogih rastlin, nabirajo na rastlinah sladke sokove in jih predelujejo v proizvode, ki so koristni za človeka. Glede na to sodelujeta v biocenozi dva osnovna činitelja: čebele in medovite rastline, medtem ko človek njih vzajemnost z raznimi sredstvi pospešuje ter si prizadeva, da bi iz tega biološkega razmerja potegnil čimveč koristi. Obe biološki funkciji sta tudi ekonomsko nerazdružljivi, kajti hkrati, ko čebela oprahuje rastline, nabira cvetni prah — proteinsko hrano in sladke rastlinske sokove — ogljikovohidratno hrano.

**Specifičnost čebelarstva.** Človek je razmestil čebele v bližini svojega naselja v majhnih bivališčih in v manjšem številu na enem mestu iz več vzrokov, ki ustrezajo specifičnosti čebelarstva. Ta specifičnost leži v časovni in prostorni karakteristiki. Časovno je omejena na krajšo ali daljšo vegetacijsko dobo (4—5 mesecev), medtem ko se prostorno opira na surovinsko bazo, to je na medovito področje. Glede hrane (surovine za pridobivanje te hrane) so čebele vezane na širše površine zemlje, najdejo jo pa navadno le v majhni in spremenljivi količini. Nabiravke — čebele žive v majhnih bivališčih, ki so last mnogih posameznikov po vaseh in predmestjih.

Nosivci čebelarških prizadevanj so bili že od nekdanj ravno ti majhni proizvajavci. Tudi sodobna svetovna čebelarška proizvodnja je ostala večinoma majhna, to je, taka, kakršna je že po svoji naravi. Celo veliki obrati z več sto ali tisoč panjev, pa naj bodo v upravi posameznika ali kolektiva, so porazdeljeni na več eksploatacijskih skupin — imenujemo jih eksploatacijske norme — sestojčih iz 50—60 zbiralnih enot na enem mestu. To je normalni čebelarški obrat. Glede na to ne more na enem mestu, na eni surovinski bazi obstajati obrat, ki bi bil večji od normalnega.

**Sedanje stanje.** Čebelarstvo je edina kmetijska veja, ki nazaduje. Kmetijska gospodarstva ne izkoriščajo čebel, da bi povečala pridelek semena in plodov. Čebela ni poplemenitena, medovitih rastlin je čedalje manj zaradi vse bolj intenzivne obdelave in izkoriščanja zemlje. Obstoječi obrati niso strokovno razmeščeni, tako da mnoga gozdna in kraška področja niso izrabljena. Čebelarjenje ni na primerni višini, ker je povprečna strokovna izobrazba pomanjkljiva.

Investicije pri osnovanju novih čebelarških obratov in cene ostalih čebelarških potrebščin so čedalje višje, cene čebeljih proizvodov pa se ne gibljejo vzporedno s podražitvijo inventarja. Proizvodnja je enostranska, medtem ko je celotna, integralna proizvodnja (matični mleček, cvetni prah itd.) na samem začetku; zato je neznatna in negotova. Domača potrošnja medu in drugih proizvodov je dokaj majhna, tuja tržišča pa so nestalna in nezanesljiva, ker še ne pridobivamo takih proizvodov, ki bi bili tehnološko sposobni za izvoz. Čebelarstvo znanstveno in raziskovalno delo je še vedno v povojih. Da mali proizvajavci niso organizirani in da jih ljudska oblast ne podpira, pa smo že prej omenili.

**Povečanje proizvodnje.** Normalna pot, po kateri bi morali iti, če bi hoteli dvigniti proizvodnjo, bi bila postopna odstranitev zgoraj navedenih pomanjkljivosti s pomočjo oblasti in z večjo požrtvovalnostjo proizvajavcev. Toda, kot vse kaže, bomo šli po drugi poti: pustili bomo ob strani drobno proizvodnjo in prešli k osnovanju velikih, lahko bi rekli, industrijskih obratov, ki bi v prvi vrsti podpirali kmetijstvo z opravevanjem rastlin, hkrati pa dvignili proizvodnjo vseh dobrin, ki jih daje čebela.

**Drobna in široka proizvodnja.** Treba je proučiti obseg in kakovost čebelarških obratov ter odgovoriti na vprašanje, katere obrate imamo lahko za male in katere za velike, kakšna je njih gospodarska značilnost, kako se rentira mali, kako veliki obrat, kako bomo zagotovili razpečavanje proizvodov in njihovih predelav na domačem in tujem tržišču.

Pri iskanju odgovorov na ta vprašanja se moramo otresti vplivov iz drugih dežel, v katerih so bogata medovita področja in je družbena ureditev drugačna kot pri nas, ali bolje povedano, imeti moramo pred očmi našo družbeno ureditev in naše delovno ljudstvo. Znanost ni mogla kategorizirati obrate v male, srednje in velike, ker bi bilo to razmejevanje relativno. Obseg obrata na enem mestu je odvisen od krajevnih in podnebnih činiteljev, ki vplivajo na vrsto in množino cvetličnih virov. Ti viri, hrana, nadalje znanje in spretnost, posebno pa razmestitev na surovinskem področju, odločajo o številu zbiralnih enot. Pri intenzivnem načinu čebelarjenja lahko ocenimo kot mali obrat tako čebelarstvo, ki je namenjeno za dopolnitev

hišnega in vaškega gospodarstva in pri katerem zadostuje za normalna opravila ena sama delovna sila, a pomožna iz kroga družine pri odvzemanju proizvodov in prevažanju na pašo. To pa je v naših razmerah obrat, sestojče iz 100 zbiralnih enot.

O čebelarškem obratu z 10—15 panji (a takih je pri nas mnogo) ne moremo reči, da je samostojen, normalen in sodoben, ker ne predstavlja ekonomske celote, v kateri bi mogli uporabljati sodobne biološke oziroma zootehnične delovne metode: svobodno ravnati s čebeljim gnezdom, živim in mrtvim materialom pri razširjanju gnezda, združevati ali razdvajati družine, regulirati razmnoževanje idr.

V obratu s kakimi 80—100 panji je mogoče istočasno v majhnih količinah pridobivati razen medu in voska tudi druge proizvode, kot so matični mleček in cvetni prah, delati roje in vzrejati matice, kar v manjšem obratu ni mogoče, ker se da istočasno ob ugodni paši proizvajati samo eno stvar, ali samo roje in matice, ali samo matični mleček, ali samo med.

Kolikor manjši je obrat, toliko večja je poraba časa in denarja. Ker tehničnih pripomočkov, raznih naprav in strojev ni mogoče dovolj smotrno izkoriščati, se navadno kasneje amortizirajo. Mali obrat zavzema tudi razmeroma majhno površino. Nasprotno je treba veliki obrat organizirati tako, da ga razdelimo v omenjene norme, to je v skupine, sestojče iz 50—60 enot in oddaljene med seboj v polmeru 2,5 km. Potemtakem mora vsaka skupina obvladati krožni prostor kakih 5 km<sup>2</sup> ali površino 50 ha. Če imamo na primer 7000 enot v skupinah po 50 panjev, je za strokovno dislokacijo kakih 140 skupin (7000 : 50) potrebnega 5 km<sup>2</sup> × 140 = 700 km<sup>2</sup> ali 7000 ha prostora. Pri mobilnem načinu čebelarjenja je treba iskati nova, prav tako velika področja, za normalno eksploatacijo takih področij pa je potrebna izdelana cestna mreža. Če tega ni, potem se mora eksploatacijski prostor zožiti in omejiti na naselja z dobrimi cestami, kar pa ni ekonomično. To pomeni, da je treba razmestiti skupine še v večjih razdaljah, za kar pa so potrebne še večje površine.

Za lokacijo velikega obrata so torej potrebne znatne površine, ki bi jih morali odvzeti poljedelski proizvodnji. V takem obratu je mogoče v celoti izrabiti delovne metode in opravljati delo v smeri omenjene integralne proizvodnje. To napravimo lahko tako, da razdelimo obrat na več odsekov z manjšim ali večjim številom panjev, od katerih pridobivajo nekateri samo med, drugi cvetni prah, tretji matični mleček, nadaljnji vzgajajo matice itd. Ako dobljene proizvode še posebej predelujemo, ima tak obrat industrijski značaj. V zahodnih deželah dajo pri velikih obratih potrebno delovno silo družinski člani in sorodniki, pri prevažanju in odvzemanju pridelkov pa pomaga sezonsko najeta delovna sila. V našem družbenem lastništvu bi bila delovna sila številnejša in dražja, ker bi bilo treba paziti na delovni čas in delovni učinek, ki je zelo spremenljiv, to pa zato, ker bi bilo treba o vsaki zbiralni enoti in o vsakem delavcu voditi posebno evidenco. Obrat bi morali često nadzirati razni organi, deloma iz upravnih vrst deloma izven uprave. Če dodamo temu še škodljivi birokratizem, proti kateremu nastopajo naše oblasti, a se kljub temu ne da popolnoma zatreti, potem bi administracija in delovna sila znatno obremenjevali stroške proizvodnje. Zato se ne čudimo, če so nekateri slovenski strokovnjaki (glej Kataliničev članek v Slovenskem

čebelarju 1962/5!) prišli do zaključka, da postane družbeni čebelnjak rentabilen šele pri 5000 in več panjih.

V velikem obratu je mogoče pridobljene proizvode tehnološko dalje obdelavati (čistiti, razkuževati, pasterizirati) in tako usposobiti, da ustrezajo hranilnim, higienskim in terapevtskim profilaktičnim pogojem, kar v malem obratu vsaj pri nas ni v navadi. Obseg obrata je mogoče hitreje in laže povečati ali obnoviti, vložene investicije pa se mnogo prej amortizirajo. Razen tega je mogoče marsikaj mehanizirati, na primer opravljanje posameznih panjev, nakladanje in razkladanje panjev pri prevozih, tehnološka dela, odpravo proizvodov na trg itd.

V velikem družbenem obratu je potrebno visoko kvalificirano kakor tudi strokovno manj izurjeno osebje. Prvo izdeluje načrte proizvodnje za daljša razdobja in za vsako leto sproti, izbira najboljša čebelja plemena, skrbi za selekcijo in poplemenitenje domače pasme v povezavi z znanstveno raziskovalnim zavodom, v kolikor tak zavod obstoji, zboljšuje pašne razmere v povezavi z agronomi in gozdarji, nadzira odvzemanje matičnega mlečka in cvetnega prahu, raziskuje stanje flore in floromigracije v deželi, usmerja obrat, daje tehnološke nasvete, pazi na strokovno spravljanje proizvodov v skladiščih in njih uveljavljanje na trgu itd.

Velik obrat je lahko preskrbljen s suverenimi sredstvi za integralno proizvodnjo, za tehnologijo, a morebiti za nadaljnjo predelavo primernih proizvodov, kajti tako čebelarstvo je lahko avtonomno: samo se bo s svojim materialom postopoma izpopolnjevalo, povečalo in obnavljalo, množično bo vzgajalo matice, serijsko izdelovalo panje, satnice idr. Zaradi tega bodo neorganizirani mali proizvajavci postali odvisni od velikega proizvajavca tako glede proizvodnih sredstev kakor glede same proizvodnje in dispozicije s proizvodi, v kolikor bi njihove, žal, maloštevilne organizacije tega razmerja ne regulirale. Toda, če bi imeli mali proizvajavci dobro organizacijo, bi mogli zaradi velikega nesorazmerja med proizvodnimi stroški prednjačiti pred družbeno široko proizvodnjo. Lahko se zgodi, da bo v široki proizvodnji na primer med dražji kakor v mali proizvodnji, kar ne bi bil zdrav ekonomski pojav, ker bi potem tudi mali proizvajavci povišali cene svojim proizvodom in povečali svoje obrate, a bi jih večinoma takoj opustili, kakor hitro bi cene v široki proizvodnji padle. Ali bo kdaj prišlo do sodelovanja med malo in široko proizvodnjo in kakšno bo to sodelovanje, bo pokazal čas, kajti sedaj niti ne vemo, kakšno stališče bodo zavzeli glede tega vprašanja predstavniki široke proizvodnje.

**Rentabilnost.** Rentabilen je načeloma tisti obrat, ki osnovne činitelje, to je, medovite rastline in čebele integralno izkorišča v smeri posredne in neposredne proizvodnje. Vendar dejansko ni tako, ker najvažnejša posredna korist ne prihaja do izraza pri ocenjevanju vrednosti čebelarstva. To izvira od tod, ker neposredno korist, ki jo imamo od medu in drugih proizvodov, lahko merimo oziroma izrazimo računsko, medtem ko posredno samo tedaj, ako so znane površine in vrste medovitih rastlinskih kultur, ki jih čebele oprašujejo. Ker nam taki podatki niso še na voljo, stojimo na stališču, da je vrednost posredne koristi, ki jo imamo od opraševanja, desetkrat večja od neposredne (E. Zander). Toda ta vrednost ima samo idealen značaj in ne



prihaja računsko do pravnega izraza, kar moti izračunavanje rentabilnosti čebelarstva.

Glede zgolj na drugo, neposredno korist je rentabilnost odvisna od raznih znanih bioloških in tehničnih činiteljev (flore, kakovosti čebeljih družin, obsega obrata, organizacije proizvodnje, mehanizacije sredstev, delovnega časa, strokovnega znanja). Pri presojanju rentabilnosti na splošno, posebno pri nas, pa je treba imeti predvsem pred očmi omenjeno kratko eksploatacijsko dobo.

Ob ustanavljanju obrata je treba pri kalkulaciji upoštevati: investicije za osnovna sredstva ter nabavo živega in mrtvega inventarja. Pri nabavi živega inventarja je treba upoštevati tudi satnice in začetno zalogo hrane v obliki vsaj petih kilogramov medu. Amortizacijski rok je raztegnjen na 15 let; 10 % pritiče amortizaciji mrtvega, 20 % amortizaciji živega materiala; 2 % obresti računamo od vložene denarja. Razen tega je treba upoštevati redne letne izdatke za vzdrževanje obrata, delovno silo in vloženi denar.

S kalkulacijo in po lastnih izkušnjah pridemo do zaključka, da je mali obrat s kakimi 50—60 panji rentabilen samo v bogatih medovitih področjih, če uporablja sodobne delovne metode. Rentabilnost raste s povečanjem števila enot in z boljšo kakovostjo obrata, zlasti pa z racionalnejšo organizacijo dela. Danes še nimamo resnih podatkov, kdaj začne pri velikih obratih rentabilnost padati. (V Kaliforniji postane jablanov sadovnjak pri površini nad 600 ha manj rentabilen.)

Rentabilnost je mogoče povečati še na druge načine: v krajih, kjer je večje število preprostih panjev, ni treba povsem opustiti ekstenzivnega načina čebelarjenja s tem, da bi odpravili udomačene panje, temveč je treba te priključiti obratu zaradi izredno dobrega živega materiala oziroma zaradi povečanja obrata in dobrin, naravno vzgojenih matic in rojev, kakor tudi zaradi večje proizvodnje voska in prešanega medu, ki je najboljši za spomladansko pitanje čebel na zalego. Nadalje je mogoče rentabilnost povečati posredno z osnovanjem posebnega zavoda za vzrejo in cenejšo nabavo sprašenih matic, z dobavljanjem paketnih družinic z mladimi maticami iz toplejših krajev, z ustanovitvijo delavnice za serijsko izdelovanje standardiziranega panja itd.

Nedvomno bodo tudi zavodi za čebelarska raziskovanja mnogo doprinesli k rešitvi vprašanj iz problematike čebelarstva in tako pocenili proizvodnjo. Žal, da nam niso na razpolago realni podatki o rentabilnosti čebelarstva na splošno, ker je o tem izšlo tako pri nas kakor v zamejstvu prav malo razprav. Upajmo, da ni daleč čas, ko se bodo znanstveno raziskovalni zavodi lotili reševanja teh važnih vprašanj.

**Zaključki**, ki slede iz vsega tega, o čemer smo v razpravi govorili, bi bili takile:

Naša čebelarstva iščejo svojo organizacijsko obliko. Ta so po svojih sestavnih ekonomskih prvinah, po izkoriščevalnem obdobju, po prostoru eksploatacijskega objekta in količini dobljenih proizvodov orientirana v smeri male proizvodnje, ki ni utesnjena in obtežena z administracijo, a se z njo nudi možnost integralne proizvodnje, gibčne eksploatacije in dobre opravevalne službe.



V družbenem sektorju je seveda možna mnogo večja proizvodnja tako po količini kakor po kakovosti, za domačo potrošnjo in za izvoz. Za normalno eksploatacijo pa so potrebni znatni krediti, večje število obratov, obsežne površine zemlje, mnogo delovne sile, velik upravni in nadzorni aparat. Kolikor bi se ti stroški ne znižali na primeren minimum in v kolikor ne bi bila pri proizvodnji in dispoziciji zagotovljena določena svoboda, toliko široka proizvodnja ne bi bila v boljši prid delovnega ljudstva in naše skupnosti. Prej ali slej pa bo prav gotovo prišlo do sodelovanja med malo in široko proizvodnjo, kar bo obema brezdvomno samo v korist.

Iz hrvaščine prevedel V. R.

## PROTI VSEM PRAVILOM

I. N.

Že precej časa je od tega, ko sem se pogovarjal s človekom, čigar oče je kmet in čebelar v vasi, kaki dve uri hoda oddaljeni od Trojan. Od njega sem med drugim zvedel tudi to, da pobirajo tamkaj jeseni iz panjev ves med, pa naj bo gozdni ali cvetlični. Baje store to zaradi zdravja čebel. Nato dajo vsaki družini za zimsko zalogo 5 kg tekočega medu. S to hrano morajo čebele, hočeš nočeš, shajati do prvih toplejših dni v februarju ali marcu, ko začno pogosteje izletavati. Tedaj jih začno krmiti s sladkorno raztopino, in sicer le toliko, da jih obdrže pri življenju. Kakor hitro pa se pojavi prva paša na ivi ali resi, jih prenehajo pitati. Če bi še naprej dobivale hrano v panjih, bi se po njihovem mišljenju polenile in ne bi prinašale medicīne s cvetlic.

Kakšne so pri takem ravnanju zimske izgube, ne vem. Radoveden sem zlasti, kako so njihove družine prestale zadnjo zimo, ko jih spomladi zaradi slabega vremena sploh ni bilo mogoče pitati. Že ob normalnih pomladih morejo preživeti s tako skopimi zalogami kritični zimski čas le družine, ki porabijo čim manj hrane. Tiste družine, ki začno zgodaj gojiti v večjem obsegu zalego, pa se same obsodijo na smrt od lakote. Pozneje, ko se odpre paša v naravi, se morejo razviti le zdrave in močne družine, ki so sposobne poiskati vse razpoložljive vire hrane. Take družine tudi prve roje. Njih število se veča, medtem ko je neodpornih in za življenje nesposobnih od leta do leta manj.

Zanimivo je nadalje, da pobero v kraju navedenega čebelarja prvem nekaj dni po vsaditvi roja stare matice in jih uničijo. V zamenjo zanje dobe ti roji iz družin, ki niso rojile, po en sat z jajčeci, iz katerih si vzrede mlade matice. S tem se hočejo pač zavarovati, da bi kaka matica čez zimo ne padla in še bolj poslabšala položaja čebelje družine, ki je zaradi pičle hrane že tako in tako precej ogrožena.

Tako ravnanje se mi zdi mačehovsko kruto, vendar ima nekaj prednosti, ker vodi k selekciji odpornih čeblijih družin. Priznati moramo, da so na boljšem čebelarji, ki oskrbujejo svoje čebele na zgoraj opisani način, kakor tisti, ki zazimujejo vse svoje družine ne glede na to, ali so dobre ali slabe,

spomladi pa skušajo slabiče spraviti na višino z dodajanjem zalege iz močnejših panjev. Kdor podpira na kakršenkoli način zaostale družine, opravlja jalovo delo. Z dodajanjem zalege povečuje le začasno moč panja, ne izboljšuje pa družine kot celote. Zgolj od lastnosti, ki jih matica prenaša na svoje potomstvo, je odvisna zmogljivost družine.

Da dokažem to svojo trditev, bom opisal, kar sem doživel pri neki družini v zadnjih treh letih. Ta je bila predlanskim med najboljšimi. Roj iz tega panja je bil prvi v mojem čebelnjaku in je tehtal čez 2 kg. Panj je izdelal 6 satnic, nekaj pred rojenjem, nekaj pa pozneje, ko se je izrojenčeva matica sprašila. Poleg tega je tudi roj izdelal 11 satnic. Izrojenec in roj sta nabrala zimsko zalogo in še 22 kg medu. To je bilo leta 1959 približno 30 % nad povprečjem, ki sem ga ugotovil v svojem čebelnjaku.

Do pozne jeseni je bil izrojenec še vedno najmočnejši. Pred zimo pa se je njegova moč občutno zmanjšala, saj so v začetku decembra zasedale čebele samo štiri sate.

Dne 25. decembra je bil izletni dan. Že takrat sem opazil ob žrelu tega panja znake griže, nekaj čebel pa je z napetimi zadki in trepetajočimi krili zapuščalo svoj dom. Menil sem, da ne bo ostal pri življenju. Bolj iz radovednosti, kaj bo, kot z resnim namenom, sem mu nalil v stranski sat 3 del sladkorne raztopine. Tako sem hotel družino vzdramiti, pospešiti izletavanje in odstraniti bolne čebele. Vendar s tem nisem mnogo dosegel. Spomladi je nudila družina približno enako sliko. Iz panja je močno zaudarjalo po griži. Najbolje bi bilo, da bi čebele zažveplal, a sem jih vendarle krmil. Preko poletja sem jim postopoma izmenjal sate, ki so bili okuženi od bolezni. V juliju sem družini odvzel matico in ji dal namesto nje pokrit matičnik. Ker pa se je čez dva dni pri neki drugi družini na prahi matica zgubila, sem ji matičnik spet vzel in ga dal osiroteli družini. Bolni panj si je iz lastne zalege vzredil novo matico. Ta se je zvalila 4. avgusta in do septembra zalegla tri sate, medtem ko ni imela prejšnja niti v kostanjeyi paši več kot dva sata zalege.

Družino sem obdržal le za poskušnjo. Ker pa se je njeno stanje obrnilo na bolje, sem ji jeseni dopolnil zimsko zalogo tako, da je imela 8 kg hrane. S to količino medu je živela do marca. Ko je zacvetela leska in nekoliko pozneje tudi iva, so nosile njene čebele velike koške obnožine v panj. Tu in tam sem jo kladil še s sladkorno raztopino, v katero sem zamešal nekaj strokov zdrobljenega česna.

Sčasoma ni bilo v tem panju o kaki bolezni nobenega sledu več. Do junija je bil še maloštevilen, v kostanjeyi paši pa se je opomogel in se po moči približal najboljšim panjem. Tudi po donosu se je približal povprečju petih kilogramov, kot ga je izkazal lani moj čebelnjak. Toda, da se prav razumem: pet kilogramov so nabrale čebele, sedem kilogramov sem jim pa jaz dodal k zimski zalogi. Sedaj družina kar dobro uspeva, sprašujem pa se še vedno, ali se je izplačal ves trud, da sem jo obdržal pri življenju in zaradi tega izpostavljal še druge panje morebitni okužbi. Kar sem delal, je v očitnem nasprotju s tem, kar sem zvedel od znanca s trojanskih hribov. No, pa sem s poskušnjo le zadovoljen. Opisani primer mi je v dokaz, da je med dvema maticama, četudi sta istega rodu, velika razlika.

## KEHRLE SPET MED NAMI

EDI SENEGACNIK

Znani angleški čebelarški strokovnjak Adam Kehrle je na svojem študijskem potovanju spet obiskal slovenske čebelarje. Na dolgi poti preko Španije in Maroka se je za dalj časa ustavil v Turčiji, potem pa je preko Grčije prišel v Jugoslavijo. Tu je najprej obiskal srbske čebelarje v Beogradu in v okolici raziskoval tako imenovano »banatsko čebelo«. 30. maja je prispel v Ljubljano, kjer je ostal dva dni, da se sestane in pogovori s slovenskimi čebelarji.

Prvi dan dopoldne sta mu prof. Raič in tov. Verbič razkazala Ljubljano, popoldne pa smo z urednikom Rojcem obiskali znanega vzrejevalca matic Bukovška na Golem brdu pri Medvodah. Ogledali smo si njegov čebelnjak in plemenilno postajo. Čebelar Bukovšek je pravkar pripravljaval plemenilčke in jemal iz rednika izvaljene matice. Kehrleju so bile zelo všeč, zato mu je tovariš Bukovšek obljubil, da bo poslal nekaj sprašenih v Anglijo. Tako bo Kehrle lahko uporabil tudi te matice v svoje študijske namene. Prepričani smo, da bo z njimi bolj zadovoljen kot z dosedanjimi. Kranjske čebele, ki jih je imel doslej Kehrle, zares niso bile kaj prida. Zato seveda tudi njegovo mnenje o njih ne more biti najboljšo, zlasti kar se tiče njihove gospodarske vrednosti, odpornosti proti boleznim in rojivosti. Naši čebelarji, ki so poslali že pred leti Kehrleju matice, bi se morali zavedati, da morajo poslati najboljše, kar imajo, nikakor pa ne nekontroliranih matic.

Drugi dan je odšel gost na izlet v Postojno in Opatijo. Zvečer ob sedmih pa smo se zbrali ljubljanski čebelarji, da bi prisluhnili njegovi besedi. Kehrle je bil preveč utrujen, da bi nam lahko predaval. Zato je odgovarjal na vprašanja čebelarjev. Na žalost naši čebelarji niso bili zadostno obveščeni o tem sestanku, poleg tega pa je nagajalo še izredno slabo vreme. Prišlo je kakih 50 čebelarjev. Obžalovali smo, da je bilo tako, saj smo imeli pozimi na vsakem sestanku prav gotovo še enkrat več čebelarjev.

Predsednik Zveze, tovariš Ivo Majcen, je izrekel gostu dobrodošlico in izrazil svoje posebno veselje, da lahko pozdravi dragega gosta spet pri nas v Sloveniji. To dokazuje, da ima rad slovenske čebelarje in da jih ceni, na kar smo seveda vsi zelo ponosni.

Glede noseme je povedal Kehrle, da je v Angliji silno razširjena. Zdravijo jo precej uspešno z antibiotikom »Fumidil B«. Satje razkužujejo z očetno kislino, vendar pa uspehi niso popolnoma zanesljivi. Pri tej bolezni je treba tudi panje temeljito razkužiti, za sate pa je sploh najbolje, da jih odstranimo in prekuhamo. Naša kranjska čebela je zelo dovzetna za nose-mavost in zato za njihove kraje ni primerna. Še slabša je glede tega sijeniška čebela. Ta se je pokazala v neki meri bolj rodovitna kot kranjska, niso je pa sprejeli pri križanju prav zaradi premajhne odpornosti proti nose-mavosti. Pač pa so se kranjice izkazale pri križanju. Tako so dosegli odlične uspehe pri križanju angleških matic s kranjskimi troti, mnogo slabše pa pri parjenju kranjskih matic z angleškimi troti. Glede pršičavosti je povedal, da je pri njih ta bolezen splošno razširjena — prav tako kot nose-mavost. Zato tudi nimajo nobene zapore pri tej bolezni. Zanimivo je, da

so kranjice proti tej bolezni bolj odporne kot druge čebele. Proti hudi gnilobi nimajo zdravila in družine uničijo. Evropsko gnilobo pa tudi oni uspešno zdravijo z antibiotiki.

Mnogo smo govorili o vzreji matic. Kehrle nam je povedal marsikaj zanimivega. Tako ne pričakujejo posebnih uspehov pri prvem križanju, pač pa šele v poznejših rodovih. Seveda zahtevajo taka križanja večletna opazovanja. Kehrle vzreja in križa že nad štirideset let; zato so njegove izkušnje na tem področju zares velike. Prav lahko rečemo, da je edini



Čebelnjak Alojza Bukovška na Golem brdu pri Medvodah

mojster na svetu in da prav noben čebelar nima tako velikih izkušenj. V Buckfastu za vzrejo ne pripravljajo več rednikov. Iz mnogih panjev ometejo mlade čebele, ki jih stresejo v prazen panj, kamor so dali prej nekaj satov medu in obnožine. Stare čebele odlete, mlade pa ostanejo. Takemu roju dodajo tudi do 40 matičnih nastavkov z zelo mladimi ličinkami. Navadno sprejmejo čebele od 50 do 40 matičnikov. Če ni paše, potem nekaj dni prej krmijo družine, ki jim nameravajo odvzeti mlade čebele. Družino, ki neguje matičnike, nekaj dni izdatno krmijo z najboljšim raztopljenim medom. Za prenašanja jajčec se ne navdušujejo preveč, ker je prekomplirano in z njimi niso imeli takih uspehov kot z ličinkami. Ličinke pa prenašajo zelo mlade. Najboljše so tiste, ki so stare 12 ur, a tudi iz do dva dni starih se lahko razvijejo kvalitetne matice. Pokrite matičnike dajo potem v posebne inkubatorje, v katerih je mogoče valiti do 5000 matic hkrati.

Po Kehrlejevem mnenju je največja pomanjkljivost kranjskih čebel prevelika nagnjenost k rojenju. Pri njih imajo kranjske družine, ki roje,

kakor hitro zaleže matica 6 do 7 satov. Rojijo kljub velikemu prostoru v panjih in kljub temu, da vse roje pravočasno preprečujejo. Povedali smo mu, da verjetno nimajo pravih kranjskih družin. Res je, da naše čebele v kranjičih rade roje; kakor hitro jih prestavimo v žnideršiče, pa ne več. Rojijo nam spet, če damo roje v kranjiče. Rojivost ne predstavlja pri naših AZ-panjih nobenega posebnega problema, zlasti če začne čebelar pravočasno in pravilno krotiti rojilni nagon. Prav bi bilo, če bi poslali Kehrleju nekaj takih matic v študijske namene. Izredno rojive družine smo slovenski čebe-



Bukovškova plemenilna postaja pod Katarino

larji že zdavnaj odstranili in s pravilno vzrejo dosegli, da ne roje več tako rade.

Kehrle nam je govoril nato še o svojem potovanju. V Maroku ga je zanimala saharska čebela. Opazil je, da je izredno odporna proti boleznim, žilava in rodovitna. V Turčiji je raziskoval kraje ob sirski meji in na pogorju Taurus. Tu je našel posebno hude čebele, na kakršne doslej še ni bil naletel. Na povratku je v severni Grčiji raziskoval tako imenovano macedonsko čebelo, za katero pravi, da je precej podobna naši.

V Beogradu so ga gostoljubno sprejeli tamošnji čebelarji. V spremstvu Tihomira Jevtića, Rade Živanovića in tov. Novakovića si je ogledal okolico Beograda in Banat. Prišel je celo do Delibatske peščare, kjer so čebelarji pravkar veselo točili, saj je akacija letos tam odlično medila. Po Kehrlejevem pripovedovanju so dobili nekateri panji od 20 do 30 kg. O banatski čebeli je povedal, da je zelo rodovitna in da ne roji rada. Je precej rumene barve. Prvi hrbtni obroček je popolnoma rumen, rumena barva pa sega pri nekaterih čebelah še dalje preko drugega. O tej čebeli bo lahko povedal



kaj več čez nekaj let, ko bodo znani rezultati preiskav in opazovanj. Vprašali smo ga tudi, kako v Angliji oblasti podpirajo čebelarstvo. Povedal je, da čebelarških organizacij ali posameznih čebelarjev ne podpirajo. Pač pa ima vsaka grofija (okraj) svojega čebelarskega učitelja in izvedenca za čebelje bolezni. Ta dva skrbita za napredek čebelarstva na svojem območju. Država sama pa izdatno podpira vse znanstvene ustanove, ki se ukvarjajo z raziskovanjem čebeljega življenja in različnih bolezni. Tako je dobil v zadnjih 20 letih svetovno znani čebelarski raziskovalni center v Rothamstedu preko pol milijona funtov dotacij.

V Buckfastu imajo sedaj okrog 700 panjev. Lani so imeli dobro letino in so pridelali samo na beli deteljici po 170 funtov medu na panj (okrog 80 kg). Njihov dolgoletni povprečni donos pa je 30 kg na panj. (Pri nas v Sloveniji samo 5 kg!). So pa tudi leta, ko zaradi hladnega vremena in neprestanega dežja, ki ga prinašajo atlantski vetrovi, ničesar ne točijo. Zgodi se, da morajo krmiti vse leto. Takrat porabijo tudi do 10 ton sladkorja. Kakršnegakoli dražilnega krmljenja sploh ne poznajo. Če je potrebno, potem dajejo čebelam naenkrat po 5 do 8 kg sladkorne raztopine. Zavrgli so vse vrste različnih pločevinastih in podobnih pitalnikov. Zdaj imajo korita tik nad plodiščem, tako da segajo preko vsega panja. Pokladajo hladno raztopino, toplota iz plodišča pa greje pitalnike. Krmijo lahko ob vsakem vremenu in času. Ko dvignejo pokrov, nalijejo skozi posebno luknjico raztopino. Ropanja ni pri tem nobenega, ker je pitalnik varno spravljen nad gnezdrom in zaprt z vseh strani.

Še in še bi bili vpraševali, ko bi naš dragi gost ne bil tako utrujen. Iz vsega srca smo se mu zahvalili in ga povabili, naj še pride med nas, kadarkoli ga bo pot zanesla v naše kraje. Nato smo ga povabili s seboj v Unionsko restavracijo, kjer smo izmenjali z njim marsikako misel. Vince nam je razvezalo jezike, da smo postali vse bolj zgovorni. Tu smo pokazali, da znamo biti slovenski čebelarji tudi družabni in veseli, kadar pridejo med nas tako odlične osebnosti, kot je naš prijatelj Adam Kehrle. Prihodnji dan je odpotoval Kehrle v Bohinj, ki mu po pravici pravi »najlepši kraj na svetu«. Tu je želel sredi gorskih vrhov preživeti nekaj lepih in mirnih dni po tako dolgi, nevarni in utrudljivi poti. V Avstriji je obiskal še dr. Ruttnerja, potem pa je preko Nemčije in Belgije odpotoval domov.

## REŠIMO POZABE!

FRANCE ROBIDA

Letos je preteklo 30 let od ustanovitve Železničarske čebelarske organizacije, ki je bila širšemu krogu čebelarjev na podeželju izven območja železnic prav gotovo neznana, zaradi določenih prevoznih ugodnosti pa nekaterim čebelarjem v mestih in železniškem območju vir zavisti in kamen spotike.

Železniška Generalna direkcija je leta 1932 odobrila ustanovitev železniških gospodarskih zadrug na področju vseh petih železniških direktij, t. j. v Beogradu, Ljubljani, Sarajevu, Subotici in Zagrebu. S tem je hotela

uslužbence koristno zaposliti v prostem času in jih odtegniti od pogubnega kvartanja in zapravljanja denarja po gostilnah. Uslužbenci in delavci naj bi se po možnosti ukvarjali s čebelarstvom, perutninarstvom, ovčjerejo, kozjerejo in podobnim, skratka z malim gospodarstvom. Za zadrugarje-čebelarje je bilo izdanih več olajšav pri prevozu čebel na razne paše in pri nakupu čebelarskih potrebščin. Tako je bil do oddaljenosti 500 km prevoz prost, preko te oddaljenosti je pa bilo treba plačati 10 % tarife. Pa tudi čebelarji so dobili pri prevažanju na paše in z njih za sebe proste vozovnice. Ni čuda, da so čebelarji-neželezničarji pisano gledali na take olajšave.



Upravni odbor Zelezničarske čebelarske zadruge leta 1934

V Betajnici je bil ustanovljen razsadnik medovitega drevja in grmovja ter postaja za proizvodnjo semen medovitih rastlin. Pri gradbenem oddelku Generalne direkcije je upravljal ta razsadnik poseben referent, agronom ing. Djaja, ki je razpošiljal nadzornikom proge pri vseh železniških direkcijah v sporazumu s čebelarskimi zadrugami sadike iz tega razsadnika. Sledove plodnega Djajevega dela vidimo še danes ob železniških progah v nešteti katalpah in soforah, ki so tam posajene. Referent ing. Djaja je bil zelo agilen ter je večkrat na leto obiskal zadruge, da jih pregleda, kako napredujejo.

Takoj po Novem letu 1932 je bil v Ljubljani ustanovni občni zbor Zelezničarske zadruge (v nadaljnjem ŽCZ), na katerem je bil izvoljen za predsednika dr. Meliva in za tajnika Franc Cvetko. Še istega leta je bil redni občni zbor, ki je izvolil novega predsednika Franceta Škofa, ljubljan-

skega postajenačelnika. Ta je opravljal te posle skupaj s tajnikom Cvetkom vse do začetka junija 1945. leta, ko je obenem z Nabavljalno zadrugo pogorela tudi ŽCZ ob znani eksploziji na železniški postaji Ljubljana.

Leta 1954 se je udeležila ŽCZ vseslovske čebelarke razstave v Beogradu, kjer je za razstavljene predmete dobila obilo priznanj in diplom.

Med okupacijo je ŽCZ životarila, saj so Nemci odpeljali nad polovico zadrugnikov v svoj Reich. Pod italijanskim okupatorjem pa tudi ni ostalo dosti članov. Deloma so bili na osvobojenem ozemlju, deloma so šli v borbo proti okupatorju. Po osvoboditvi se je pričelo v ŽCZ zopet živahnejše delo. Včlanjenih je bilo že preko 400 čebelarjev zadrugnikov v Sloveniji oziroma



Železničarska čebelarska zadruga na razstavi v Beogradu leta 1954

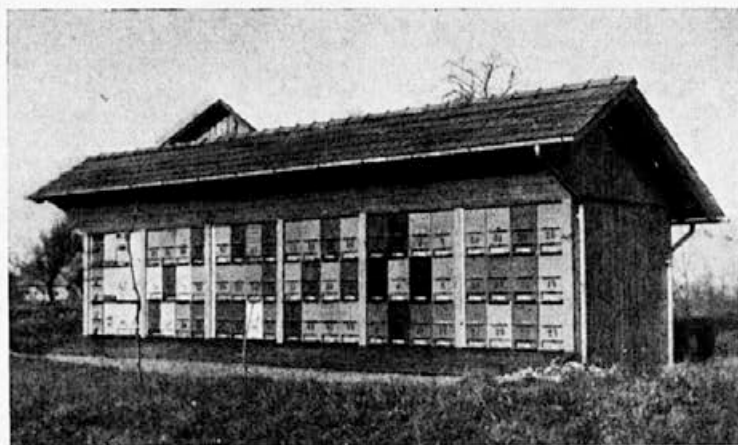
na področju ljubljanske železniške direkcije. Zadrugno premoženje je znašalo nad pol milijona lir, kar je pa uničil že omenjeni požar skupaj z vso trgovino in skladiščem. Rešeno je bilo le nekaj panjev, ki so bili shranjeni na Gallusovem nabrežju v skladišču zadruge Malega gospodarja, ter čebelnjak za 72 panjev v Zalogu, ki ga je postavila Železničarska nabavljalna zadruga leta 1955 ter ga štiri leta kasneje odstopila ŽCZ. Ker je bilo zadrugno premoženje popolnoma uničeno, je bil obstoj zadruge nemogoč. Zato se je razšla, rešene panje in čebelnjak pa je odstopila takratnemu Čebelarskemu društvu v Ljubljani. Ta čebelnjak je bil 1. VII. 1960 prodan bratom Rahne, na katerih zemljišču je stal.

Na občnem zboru ŽCZ dne 2. III. 1941, ki so se ga udeležili zastopniki ostalih železničarskih čebelarskih zadrug in železniških direkcij, ljubljanske železničarske nabavljalne zadruge, železničarske kreditne zadruge ter že-

ležničarske gospodarske zadruge, je bilo sklenjeno, da bodo ŽCZ Ljubljana, Sarajevo in Zagreb (Beograd in Subotica tedaj nista sodelovali) izdajale svoj čebelarški mesečnik »Matica«. Za urednika je zbor določil mene. Urejanje lista sem prevzel, ko je železniška Generalna direkcija to imenovanje odobrila. Že v začetku aprila je izšla **prva in edina** številka »Matice« v 1000, če ne celo v 1500 izvodih. Takoj izza uvodnika je bil članek, posvečen 115-letnici rojstva srbskega čebelarja prof. Živanovića, toda glede na takratne politične zmešnjave je moral ta članek z Živanovićevo sliko vred odstopiti prostor v listu primernemu hvalospevu novo kronanemu kralju Petru II. in šele temu je sledil uvodnik. Žal sem poslal krtačni odtisek Živanovićevega spominskega članka 5. III. 1956 v objavo uredništvu osješke Pčele, ki pa ga očitno ni hotelo objaviti niti vrniti kljub dvakratnemu opominu. Članek je napisal bivši predsednik ŽCZ Zagreb, pokojni Roman Horvat. Tako se je izgubil ta pomembni, prvi številki »Matice« namenjeni članek.

Za mesečnik bi plačevali združniki letno naročnino 20 din. Tiskarna Blasnik je pravočasno dotiskala in dostavila vso naklado ŽCZ, ki je posamezne zvezke pripravila, da jih odpošlje naročnikom, toda tik pred odpošiljatvijo je prišlo do nesrečne okupacije in vsa naklada je ostala v pisarni ŽCZ. Odposlani so bili le dolžnostni izvodi raznim ustanovam v Ljubljani, kakih 30 izvodov pa je vzelo nekaj odbornikov in čebelarjev — združnikov v Ljubljani. Ob že omenjenem požaru 7. VI. 1945 je zgorela vsa preostala naklada »Matice«, moj edini izvod sem pa poklonil Čebelarskemu muzeju v Radovljici.

»Matica«, ki je tedaj zaorala ledino, bi sčasoma nedvomno koristila mnogim, še dokaj zaostalim čebelarjem v Hrvatski in Bosni. Gotovo še ni bila na tistem višku, kot je n. pr. Slovenski čebelar danes, vendar je že ta prva številka dostojno zastopala železničarsko združno čebelarstvo. Prepričan sem, da zasluži da se je spomnimo ob 21-letnici njenega, žal, prekratkega življenja.



Čebelnjak Železničarske čebelarke zadruge v Zalogu

## JANEZ ANCELJ



Po dolgi zahrbtni bolezni je 16. aprila 1961 umrl v Mojstrani čebelar Janez Ancelj, po domače Tileš. Rojen je bil 24. junija 1894. Ko se je vrnil po prvi svetovni vojni iz ruskega ujetništva, se je posvetil sedlarski obrti. Imel je tudi manjše posestvo in na vrtu lep čebelnjak. Za čebele se je navdušil pri znanem čebelarskem izvozniku Ambrožiču. Čebelariti je začel v kranjcih, a je kmalu presedlal na AZ-panje. S čebelami se je ukvarjal nad 40 let. Vzorno je skrbel zanje in jih prevažal na razne paše. Kot dolgoletni predsednik čebelarske družine Dovje-Mojstrana je bil pri domačih čebelarjih zelo priljubljen. To je izpričal tudi dolg sprevod, ki se je razvil za njegovo krsto, ko smo ga spremljali na pokopališče. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil zastopnik čebelarskega društva Radovljica, tov. Razingar, in orisal njegove zasluge za čebelarstvo. Čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu.

V. J.

## JANEZ DEZMAN



Lansko leto 22. junija je odšel iz naše srede navdušen čebelar, g. župnik Janez Dezman. Rojen je bil 27. okt. 1877 v Radovljici. Služboval je kot kaplan in kurat v Tržišču, v Razdrtem, na Gozdu, v Knežaku in v Harijah. Po prvi svetovni vojni so ga italijanske oblasti kot zavednega Slovenca zelo preganjale. Zaprli so ga in z veliko težavo je iz zapore pobegnil v Jugoslavijo. Posledice zapore so ga mučile vse življenje. Zato se je še razmeroma mlad umaknil v pokoj. Kot upokojenec je živel od leta 1921 na Skaručni. Tu so bile čebele njegovo edino veselje. To veselje pa je prenašal tudi na druge,

saj je marsikoga navdušil za čebelarjenje. Začetnikom je prav rad podaril kak panj. Čebelaril je sprva v kranjcih, pozneje pa v AZ-panjih, in sicer predvsem na roje. Vendar pri tem ni iskal dobička. Čebele je ljubil in si z delom pri njih krajšal čas. Med okupacijo je ostal na svojem mestu in bodril ljudi v boju proti okupatorju. V zadnjih letih je opešal, vendar čebel do smrti ni opustil.

Dragi g. Janez! Vemo, kako težko si se ločil od svojih ljubljenih čebelic. Nič manj težka pa ni bila naša ločitev od tebe. Zagotavljamo ti, da te ne bomo nikoli pozabili. Naj ti bo lahka naša zemlja, ki si jo tako ljubil.

Čebelarska družina Skaručna

## LEOPOLD VADNJAL



Letos 22. marca je čebelarska družina Preserje zgubila vestnega člana Leopolda Vadnjala, ki mu je srčna kap pretrgala nit življenja prav pri branju 3. številke Slovenskega čebelarja.

Pokojni Polde je bil rojen 6. novembra 1895 na Bregu pri Borovnici. Ker je oče, ki je bil tudi zaveden čebelar, zgodaj umrl, je moral z 11. letom iti v službo k železnici, da je mati mogla poleg njega preživiti še osem otrok. Ko se je pred kakimi tridesetimi leti naselil v Preserju, si je takoj zgradil čebelnjak in je ves prosti čas preživel pri čebelah. Kakor je pokojnik vsakemu rad napravil uslugo, če je le mogel, tako je tudi rad pomagal čebelarjem, zlasti še začetnikom. Njegovi nasveti so bili vedno dobro premišljeni. K preranemu grobu so ga poleg žene in dveh sinov spremili čebelarji, pa tudi drugi številni prijatelji in znanci. Z njim so zgubile njegove čebele vestnega skrbnika, njegova družina dobrega očeta, mi čebelarji pa zvestega tovariša.

L. K.





Dne 11. februarja 1962 je v Zgornji Ščavnici umrl po dopolnjenem devetdesetem letu starosti daleč naokrog znani čebelar in kmet Blaž Urbanič. Pokojnik spada v vrsto redkih, še v naši domovini živečih ali že umrlih pionirjev čebelarstva, saj je čebelaril

polnih 62 let. Čebelarska družina Zgoranja Ščavnica je v velikem številu spremljala rajnega k zadnjemu počitku.

V naši domovini ni lahko najti primera tolikšne požrtvovalnosti in prizadevnosti, kot je odlikovala tega preprostega kmečkega moža. O njegovem delu pričajo razne diplome in odlikovanja, ki jih je prejel že v času avstrijske monarhije. Čebelarsko društvo za Maribor in okolico je pokojnika odlikovalo 6. jul. 1956.

Urbanič je aktivno sodeloval s strokovnim učiteljem čebelarstva, Janom Jurančičem iz Cerkvenjaka, ki je dolgo vrsto let bodril in vodil čebelarje v severni Sloveniji. V dobi viharnih časov po prvi svetovni vojni je bil steber slovenstva ob naši severni meji. 25. avgusta 1929 je prejel red Sv. Save za zasluge v borbi za našo severno mejo. Bil je prvi župan ščavniške občine, dolga leta neumoren ljudsko-prosvetni delavec, kakor tudi načelnik hranilnice in posojilnice in kot tak zaslužen pospeševatelj zadružništva.

V dobi okupacije, v času najtežje narodne preizkušnje, je ostal zvest svojemu dragemu slovenskemu narodu. Marsikomu je dal zatočišče in mu nudil pomoč proti okupatorju, saj je trdno veroval v ponovno vstajenje našega naroda. Kot kmet bi bil lahko za zgled, kako je treba gospodariti. Pri njemu so se prvič pojavili stroji kot posredniki naprednejše proizvodnje. Ukvarjal se je že od mladosti s strokovno literaturo in tako postal vzoren živinorejec. Okrajna zadružna zveza Maribor ga je kot zvestega sodelavca odlikovala 22. nov. 1959.

Pokojni Blaž je zapustil svojemu sinu Antonu vzorno urejen čebelnjak, pri katerem so se včasih zbirali napredni čebelarji. Tako naj ostane še naprej! Ta čebelnjak naj bo simbol enotnosti, delavnosti in tovarištva ščavniških čebelarjev.

J. R.



Čebelarska družina Vič se je na svojem občnem zboru dne 4. februarja leta 1962 posebej spomnila svojega najstarejšega člana in njenega edinega živečega ustanovitelja. Z viškimi čebelarji je bil vedno v najtesnejših stikih, čeprav je živel v zadnjih

letih v Veliki Ložnici pri Slovenski Bistrici. Občnemu zboru je poslal iskrene pozdrave in članarino za list. Ne dolgo potem pa je dospela v Ljubljano žalostna vest, da je Perkon umrl. Skoraj nismo mogli verjeti, da je to res, saj ga imamo še sedaj pred očmi kot zdravega, vedno nasmejanega človeka.

O Perkonu — znanem humoristu — kroži več zgodbic. Pripovedujejo n. pr. kako je uporabil čebele pri zdravljenju revmatizma svojega prijatelja, kako je s prosom krmil družine itd. Nad 40 let je pasel čebele v Mestnem logu in jih vozil pod Krim. Sedaj so ostale brez gospodarja in tudi njegovih šal je za vedno konec. Toda nam bo ostal v nepozabnem spominu.

Čebelarska družina Vič

### JOZE KOLENC

7. XII. 1961 je v 76 letu starosti umrl tov. Jože Kolenc. Pokojni je začel čebelariti l. 1920. Čebele je imel nadvse rad. Ni bilo dneva, da bi vsaj za nekaj minut ne posedel na klopci pred čebelnjakom in jih občudoval pri njihovem delu.

Ker v številni družini ni bilo kruha za vse, je odšel Kolenc pred prvo svetovno vojno v Ameriko. Ko je bivša Avstrija pozvala na vojsko vse moške izseljence, se je temu odločno uprl, češ da se ne bo boril za tuje interese. Domov se je vrnil šele po vojni. Med drugo svetovno vojno so mu Italijani požgali domačijo, ker je dajal zavetje hrabrim partizanom. Neustrašeno je tedaj hitel braniti svoj čebelnjak pred ognjem, saj so mu bile čebele največje bogastvo.

Kako je bil priljubljen med čebelarji, priča venec, ki ga je položila na njegov grob naša čebelarska družina, in množična udeležba njenih članov na pogrebu. Vsi, ki smo ga poznali, ga ne bomo nikoli pozabili. Naj mu bo lahka domača gruda!

Čebelarska družina Čatež

**Kako se branijo neželate čebele.** Naša čebela ima za svojo obrambo želo s strupnimi žlezami, v Južni Ameriki pa žive čebele meliponine, pri katerih je želo zakrnelo in se branijo na drug način, iz katerega se razodeva velika iznajdljivost teh malih žuželk.

Te čebele grade svoja gnezda v tako skritih krajih, da jih je težko najti, n. pr. v zidnih razpokah, votlih bambusovih steblih itd. Zrelo zamažejo z voskom, smolo, gnojem ali klejem tako večje, da je podobno štrclju odsekane veje, hrapavi drevesni skorji ali ilovici. Tako zavarujejo svoje bivališče predvsem pred napadi ptic, kuščaric in medvedov mravljinčarjev. Ta način prikrievanja pa ne pride v poštev pri mravljah, osah, drugih čebelah in hroščih, ker pripelje te do gnezda duh po medu. Zato napravijo čebele, kakor hitro se prične mračiti, iz smole okoli žrela lepljiv kolobar, ki ga same lahko prekoračijo, medtem ko se mravlje in drugi roparji nanj prilepijo.

Druge vrste meliponin razširjajo v svojo obrambo neznosni smrad, ki izvira od gnojnice. Z gnojišč prinašajo drobce ali kapljice smraje domov in jih odlagajo pri žrelu.

Prav izrazit pa je nagon obrambe pri nekaterih meliponinah, ki se zagrizejo človeku, če jih draži, v kožo na posebno občutljivih mestih, kot n. pr. pod pazduho, v kotu oči ali v sluhovod. Pri tem pa še spuste v rane jedko izločino. Če vdre v gnezdo teh malih čebel osa, jo puste, da prileze neovirano do celic z medom. Potem pridejo k njej neštete čebele, vsaka pa nosi v čeljustih kepico zadelavine, s katero zalepijo odzadaj roparico tako, da ne more gibati ne z nogami ne s krili. Ko se ne more več braniti, jo vržejo preko praga, če pa je prevelika, jo popolnoma oblepijo z zadelavino, da postane podobna mumiji. Lepljivo zadelavino imajo stalno na zalogi. Nekaj čebel jo kar naprej gnete in ji dodajajo posebne izločine, da ostane voljna in gosto tekoča.

Po W. Millerju iz Leipziger Bienenzeitung F. R.

**Medu kot hrane za zalego ne smemo precenjevati.** Za vzrejo zalege prihaja v poštev predvsem beljakovina. Med je vsebuje le 0,5 %, kilogram torej 5 grame. Za vzrejo ene ličinke je potrebnih približno 52 mg beljakovine. En gram potemtakem zadostuje za 19 čebel, beljakovina enega kg medu pa za 57 čebel. Stot medu, ki ga porabi čebelja družina poleti, ima beljakovine za vzrejo  $50 \times 57 = 2850$  čebel, to je nekaj več kot polovico zaleženega sata.

Pri tem je treba še pomisliti, da beljakovina medu ne izvira samo iz nektarja, ampak deloma tudi iz fermentov, ki jih čebela dođa iz svojih žlez. In to doda tudi pri invertiranju sladkorne hrane.

Seveda so v medu še druge snovi, ki ne izvirajo od čebel. Nekatere dajejo medu posebno aromo. Aromatična hrana mnogo bolj draži, toda v zadnjih letih je bilo desetokrat dokazano, kako odlično pospešuje zaleganje nedišeči suhi sladkor.

Po Imkerfreundu S. R.

**Med ohranja zdravje in podaljšuje življenje.** Za to se dajo navesti predvsem trije vzroki. Prvič vsebuje med mnogo mineralnih snovi, ki jih telo sicer ne potrebuje v velikih množinah, so pa za življenje nujno potrebne. Če primanjkuje kakemu načinu prehrane mineralnih snovi, je treba dodati samo med in pomanjkljivost je odstranjena.

Na drugem mestu je treba omeniti lahni dražilni učinek medu na črevesje. Glede tega je med podoben sadju, vendar deluje mileje; nima namreč celuloznih sestavin kakor sadje. Ravno celuloza pa včasih črevesje znatno draži. Surovi med so uporabljali že v klasičnem starem veku kot zmerno odvajalno sredstvo. To milo dražilno delovanje medu povzroča, da izloča črevesje iz telesa strupene ostanke presnavljanja. Ljudje, katerih črevesje redno deluje, so bolj zdravi in bolj zmogljivi kot tisti, ki bolehalo za kronično lenivostjo črevesja in za zaprtjem; mladostnejši so videti in tudi ostanejo dalje časa mladi kot ljudje z lenivim črevesjem. To pa zato, ker vpliva redno delovanje črevesja na kožo, jo čisti in pomlaja.

Kot tretje svojstvo medu navajajo zdravniki, da podaljšuje življenje s svojim diuretičnim učinkovanjem, to se pravi, s tem, da žene na vodo. Opazili so, da med, če ga damo bolniku pri vnetju ledvične kotanje, zviša količino seča, deluje antiseptično na seč in ovira razvoj bakterij. Če taki bolniki redno uživajo med, se počutijo bolje; njih seč postaja čistejši in sčasoma zgubi svoj neprijeten vonj. Uživanje medu povzroča, da izločajo ledvice več seča in s tem izplakujejo več ostankov presnove iz krvi in tkiva.

S. R.

**Čmrlj v kranjiču.** Včasih sem imel precej kranjičev, sedaj pa jih imam samo toliko, kolikor jih je potrebnih za napolnitev žnideršičev z roji. Pred več leti sem spomladi opazil, da je neki kranjič brezmatičen. Kazalo mi ni nič drugega, kot da ga pridružim k sosеду, ki je imel matico. Iztaknil sem obema panjema končnici in začel preganjati brezmatične čebele. Bil sem prepričan, da se bodo kar hitro preselile k družini z matico, pa ni šlo in ni šlo. Podil sem jih, kakor sem vedel in znal, a se niso hotele premakniti. Tudi kajenje ni nič pomagalo. Zato sem se odločil za skrajno sredstvo, da podrem satje, čeprav je bilo lepo in mlado in sem ga spočetka nameraval ohraniti za roj, ki se mi je obetal. Spodrežem prvi sat, potem drugega, a čebele silijo še kar naprej proti sredini panja. Ko pa odstranim tretji sat, zleti na prosto lep črnorumen čmrlj. Sredi panja je tičal v luknji, ki je segala za polovico oreha na vsako stran sosednih dveh satov. Odtod se ni mogel nikamor premakniti, hrano pa je moral vsekakor dobivati od čebel.

Zvagnov

**Karbolinej.** Zdi se, da duh po karbolineju čebelam ni neprijeten. Če čebelnjak ali panje namažemo z njim, sedajo čebele posebno rade na rjavi les. To je v redu, ampak stvar ima tudi slabo stran. Prve dni po pleskanju ovira karbolinej zaradi hudega duha čebele, da bi zaznale roparice.

Neki čebelar je odpeljal svoje čebele na pašo. Doma je pustil le nekaj praznih panjev in prašilnikov. Vse je prepleskal s karbolinejem. Prav takrat je dobil s plemenišča sprašene matice, pa jih je moral takoj izkoristiti. Za eno matico je porabil pravkar prepleskani prašilnik.

Ni trajalo dolgo, ko se je začel silen rop, ki ga čebelar ni mogel preprečiti. Zato je odnesel prašilnik 4 km daleč v prepričanju, da ga čebele tam ne bodo našle. Pa so ga le; karbolinej jim je kazal pot. Da je bila mera polna, je sosed pleskal s karbolinejem svojo vrtno lopo. Sporočil je čebelarju, da je na njegovem vrtu roj. Ni kazalo nič drugega, kakor da sta počakala, dokler se čebele niso porazgubile, ko so opazile, da tam ni medu.

Čebelar je matico, ki je k sreči ostala nepoškodovana, zaprl zopet v matičnico, naredil roj ter ga z matico vred vsadil v štirisarjarja, ki ni bil prepleskan s karbolinejem. Potem je bilo vse v redu.

S. R.

**Matični mleček proti levkemiji.** S posebnim letalom je pripeljala angleška letalska družba »Royal Airforce« francoskega specialista dr. Gaubreleta v Anglijo, da bi pomagal osemletnemu dečku, ki je zbolel za levkemijo. Ta zdravnik, ki uporablja proti levkemiji matični mleček, je baje z njim že nekemu dekletu v severni Angliji podaljšal življenje za nekaj let. Starši obolelega dečka, doma v severnoangleškem mestu Middlesboroughu, so o tem slišali in so s posredovanjem nekega zdravniškega društva naprosili francoskega specialista, da bi se zavzel še za njihovega sinčka. Ker dr. Gaubrelet pred soboto ni mogel dobiti prostora v nobenem rednem letalu, mu je dala RAF na uporabo posebno letalo.

S. R.

**Čudno sosedsvo.** Neki prijatelj čebelar me je prosil, naj bi mu na jesen prišel zapažit panje. Bil je začetnik kakor jaz, vendar je imel za čebele premalo časa, da bi jih sam v redu oskrboval. Zato je bil čebelnjak precej zapuščen. Komaj sem se lotil dela, je izza nekega kranjiča planila mačka in jo skozi odprta vrata popihala na prosto. V njenem ležišču sem našel pet že precej odraslih mladičev. Ta najdba me ni preveč presenetila, saj ni mačje družine vse leto prav do jeseni nihče motil v čebelnjaku. Med panji je bilo varno in prijetno toplo. Kako so čebele v kranjiču prenašale to sosedsvo, pa ne vem.

F. Š.

## ČEBELARSKI IZLET V SREDNJI VRH

Dne 6. maja je priredila čebelarica družina v Kranjski gori izlet v Srednji vrh. Namenili smo se obiskati Franca Robiča (Kocjana), najstarejšega čebelarja v našem kraju. Prireditelj je bila združena z redno sejo čebelarskega društva v Radovljici ter s predavanjem o čebelarjenju v AZ-panjih in matičnem mlečku. Izleta se je udeležilo poleg članov društvenega odbora še lepo število domačih čebelarjev. Posebno razveseljivo je bilo, da se nam je pridružilo precej mladih fantov, ki se zanimajo za čebelarstvo. Priložena slika nam kaže udeležence izleta na vogalu Kocjanove hiše. Levo čisto zgoraj je viden obris čebelnjaka. Druga slika pa nam kaže Franca Robiča pred njegovim čebelnjakom. Robič čebelari že od svoje mladosti in mu ni znano, od kdaj so čebele pri hiši. Star je 74 let. S svojo družino živi težko življenje hribovskega kmeta. Ker vodi v Srednji vrh slaba in strma pot, je AZ-panje opustil in si uredil čebelarjenje v povsem svojevrstnih panjih na 9 satnikov z nekoliko manjšo mero. Panji se odpirajo odzgoraj in imajo spredaj plodišče, zadaj pa medišče z matično rešetko na sredi. Delno čebelari še v kranjcih. Sedaj prevzema skrb za čebelarstvo že njegov sin Franc.

Ob tej priliki nam je izkazala Kocjanova družina zelo veliko gostoljubnost in nas nadvse nepričakovano pogostila.



## IZ PTUJA

Ptujsko čebelarsko društvo je lani decembra proslavilo svetovni dan čebel. V ta namen je v izložbah kmetijske zadruge in podjetja »Delta« razstavilo panje, satje, slike in svetovno literaturo. Mnogi mimoidoči so se ustavljali in opazovali posebno knjige in tuje liste ter tako prišli do spoznanja, da tudi čebelarstvo ne zaostaja za drugimi gospodarskimi panogami. Društvo se zahvaljuje Zvezi čebelarskih društev v Ljubljani za izposojene revije. Medeksu pa za steklenice medu, ki nam jih je podaril.

Društvo je dne 10. decembra proslavilo 100-letnico rojstva čebelarskega učitelja Jurančiča. Na ta dan dopoldne so se zbrali v dvorani komiteja v Ptujju čebelarji iz raznih krajev. Se celo iz Celja so se pripeljali z več avtomobili, kljub temu da je bila cesta poledenela. Iz Ljubljane je prišel sin pokojnega Jurančiča z ženo. V pozdravnem nagovoru je predsednik orisal življenjsko pot slavljenca, tov. Rebernak pa v izčrpnem predavanju njegovo delo in zasluge, ki si jih je pridobil za napredek slovenskega čebelarstva. Kakor vemo, se je Jurančič na Štajerskem prvi zavzel za prehod k panjem s premičnim satjem.

Po končani proslavi so se čebelarji z avtobusom odpeljali k Antonu v Slovenskih goricah, kjer je Jurančič nazadnje živel in deloval. Čebelarje so sprejeli člani tamkajšnje čebelarske družine,



Domačija in čebelnjak Franca Robiča v Srednjem vrhu



Z izleta Čebelarke družine Pobrežje na Pohorje

učiteljstvo in drugo občinstvo. Po govorih pred spominsko ploščo so šolski otroci zapeli nekaj pesmi, nakar je ptujsko in celjsko društvo izročilo prirediteljem cvetje. Odtod so odšli udeleženci na pokopališče, kjer je nepozabnemu strokovnjaku položilo ptujsko društvo na grob venec.

Po vsem tem so tamkajšnji čebelarji z učiteljstvom pogostili udeležence. Pozno smo se tega dne vračali na svoje domove z zavestjo, da duh našega velikega učitelja še vedno živi med nami. Njegov spomin naj ostane v srcih čebelarjev svež in topel, kakor je bila v življenju njegova beseda.

A. J.

#### ČEBELARSKA DRUZINA POBREZJE

je priredila dne 9. julija 1961 izlet v Slovensko Bistrico na Pohorje k tamkajšnjim čebelarjem. Udeleženci so si ogledali zanimivosti Pohorja, med njimi tudi jelko s premerom okoli dveh metrov, ki jo imenujejo »Kraljica Pohorja«. V bližini smo videli na stotine panjev, ki so jih pripeljali tjakaj čebelarji iz vseh krajev Stajerske na hojevo pašo. Obiskali smo nadalje čebele socialističnega sektorja, ki jih opravlja znani čebelar

tov. Ipavec. Vse čebele so v ameriškanskih panjih, namenjene pa so predvsem za proizvodnjo matičnega mlečka in cvetnega prahu. Za razvedrilo med vožnjo v avtobusu je poskrbel kot vodnik profesor Florjančič iz Slovenske Bistrice. Po ogledu pohorskih gozdov in panjev so se udeleženci še malo okrepčali, nato pa so se zadovoljni vrnili v Maribor.

V. F.

#### PIONIRJI PISEJO

Na letošnjem občnem zboru Zveze v Murski Soboti smo sprejeli sklep, da bomo v Slovenskem čebelarju odprli poseben kotiček, v katerem bodo lahko sodelovali mladi pionirji, ki se v čebelarstvih krožkih na šolah ukvarjajo s čebelami. Danes objavljamo prve take prispevke. Poslali so nam jih pionirji z osnovne šole v Podčetrtku. Kot bi slutili, da smo o njih govorili na občnem zboru v Murski Soboti in smo jim zagotovili v listu mesto, kjer se bodo lahko izkazali ne samo kot čebelarji, temveč tudi kot dopisniki. Kako je prišlo do tega, je razvidno iz pisma njih vodje, tov. Viktorja Valanta, ki ga uvodoma objavljamo.



## Zvezi čebelarških društev

v Ljubljani

Z velikim veseljem in ponosom so sprejeli naši mladi čebelarji vaš dopis z dne 13. 3. 1962 številka 45-1962, za katerega se vam lepo zahvaljujejo.

Ker nam je letošnja pomlad še vedno nenaklonjena in ne moremo časa, ki je določen za čebelarski krožek porabiti pri praktičnem delu v čebelnjaku in opazovanju čebelic, so se naši čebelarčki sporazumeli, da vam o svojem delovanju nekaj napišejo. Da pa ne bo zamere med njimi, vam kar vsi pošiljajo vsak svoj sestavek z željo, da bi uredništvo iz njih izbralo, kar se mu zdi primerno, in objavilo v Slovenskem čebelarju. To jim bo v veliko veselje in vzpodbudo pri nadaljnjem delu.

Pionirji se vam lepo zahvaljujejo za poslani letnik Slovenskega čebelarja iz leta 1949 in se priporočajo še za druge letnike od 1950. do 1959. leta. V zimskem času bodo tako imeli dovolj snovi za branje in razpravljanje.

S čebelarskimi pozdravi!

Viktor Valant

Prispevke naših marljivih pionirjev je uredništvo prebralo in se odločilo, da objavi kar vse lepo po vrsti, nekaj v tej, nekaj pa v prihodnji številki. Članom čebelarških krožkov na drugih šolah naj bodo ne samo prijetno berilo, ampak tudi vzpodbuda za sodelovanje v našem pionirskem kotičku.

**Začetek čebelarjenja.** Na naši šoli smo osnovali razne krožke: fotografskega, cvetličarskega, tamburaškega, lutkovnega, radioamaterskega in pevskega. Tovariš upravitelj se je spomnil, da bi bilo dobro ustanoviti še čebelarski krožek. Šolarji smo bili nad to njegovo zamisljivo navdušeni. V krožek se je vpisalo enajst članov. Za vodjo smo izvolili pionirja Edija Krašovca. Nismo pa imeli učitelja. Upravitelj šole, tovariš Brilej, nam je predlagal, naj naprosimo tov. Viktorja Valanta, da bi kot star in dober čebelar prevzel skrb za mlade čebelarje na šoli. Tovariš Valant je rad ustrejel naši prošnji.

Seveda nismo imeli ne panjev ne čebel. Glede tega nam je spet priskočil na pomoč tov. Valant in nam podaril panj s čebelami. Tako smo začeli čebelariti. Od tega časa je minilo približno

tri leta. Po treh letih dela smo precej dosegli. Sedaj imamo šest panjev, od katerih so štirje naseljeni s čebelami. Zvedeli smo že marsikaj zanimivega iz čebeljega življenja, pa tudi v čebelarjenju smo se precej izurili. Za vse to se imamo zahvaliti tovarišu Viktorju Valantu, ki zna s svojim širokim znanjem in prijetnim razlaganjem res vcepljati v mlada srca ljubezen do čebel. Upamo, da nas bo še naprej učil čebelarstva.

Jože Kavčič

**Obiskali smo čebelnjak pri tovarišu Valantu.** Neki dan smo se odločili, da bomo obiskali Valantov čebelnjak. Tega smo se zelo razveselili. Tu smo si ogledali njegove panje. Pregledali smo vse od prvega do zadnjega. Tovariš Valant jih ima 21. Panji so zelo dobro oskrbovani. Čebele tudi mnogokrat krmi. Sladkorno ali medeno raztopino jim poklada v posebnih pitalnikih. Poznamo dve vrsti pitalnikov. Prvi je turinški balon, drugi pa Vukeličev pitalnik. Valant ima tudi opazovalni panj. Zahvaljujemo se mu za njegovo delo. Pride vsak torek in četrtek v šolo in nas poučuje v čebelarstvu.

Zelim, da bi tako dobro kot pri tovarišu Valantu napredovale čebelice tudi pri nas.

Slavko Dravinec

**Kako sem postal čebelar.** Na naši šoli imamo čebelarski krožek. Tudi jaz sem njegov član. Pri krožku sem se naučil marsikaj o čebelah in dobil do njih veselje.

Moj stric ima več čebeljih družin. Prosil sem ga, naj mi podari roj. Ko so čebele spomladi pri stricu rojile, je bila moja prošnja uslišana. Z veseljem sem roj odnesel in ga usadil v panj. Od tedaj imam še večje veselje do čebelarjenja. Kadar sije toplo sonce in letajo čebelice na cvetje, rad sedem pred čebelnjak in opazujem, kako nosijo cvetni prah v panj. Njih marljivost in korist je res velika. Dajejo nam med in vosek, poleg tega pa še oprahujejo rastline, da morejo nastavitvi plodove. Zato smo jim hvaležni.

Zelim, da bi moje čebele čimprej rojile, ker bi rad napolnil še drugi panj, ki je že pripravljen v čebelnjaku.

Stanislav Počivalšek

(Dalje prihodnjič)

## POROČILO ZA MAJ

Prva dekada maja je bila razen v začetku razmeroma topla in suha. Po desetem maju je nastopilo vlažno in dokaj hladno vreme, ki je trajalo do konca mesca. Bilo je malo lepих dni.

Sadno drevje je še marsikje dobro cvetelo, a čebele paše na njem niso mogle dovolj izkoristiti. Borovnica je dala malo ali nič. Akacija je nastavila precej cvetja, a ji vreme ni dalo, da bi prišlo do veljave. Večinoma tudi čebelje družine niso bile take, kakor bi morale biti v času spomladanske paše. Mnogi so jih morali krmiti, da niso preveč zastale v razvoju.

**Zerovnica-Postojna:** Družine so v razvoju zakasnele najmanj za 14 dni.

**Lovrenc na Pohorju:** Veliko čebeljih družin je to pomlad pomrlo.

**Lovrenc na Dravskem polju:** Kljub slabemu vremenu so čebele dobro razvite.

**Cezanjevci-Ljutomer:** Akacija je tako cvetela, da so se veje kar šibile. Paše je bilo ravno toliko, da je silila na rojenje.

**Prosenjakovci:** Na nižjih mestih je akacija pozebela.

**Pušča-Bistra:** Pri nas akacijevе paše čebele niso izkoristile. V Srbiji pa je akacija dobro medila. Točili so 20 do 30 kg na panj. V Dalmaciji žajbelj ni dal tistega, kar so pričakovali.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič . . . . .	+ 60	— 90	— 6	— 90	+12,9	24	14	—	161
Dražgoše—Šk. Loka . . .	— 30	—170	— 60	— 260	+ 8,6	21	15	1	127
Zerovnica—Postojna . . .	+ 10	+ 15	+ 5	+ 30	—	28	13	1	173
Rogatec . . . . .	+ 50	+ 40	+ 90	+ 180	+11,3	31	9	—	124
Lovrenc na Pohorju . . . .	—120	— 95	—105	— 320	+13,3	24	14	—	173
Selnica ob Dravi . . . . .	— 40	+ 5	— 5	— 40	+14,1	24	18	—	152
Lovrenc na Drav. polju . . .	—	— 55	+370	+ 315	+14,0	29	10	—	186
Cezanjevci—Ljutomer . . .	+250	—110	+570	+ 710	+13,5	25	18	—	112
Bučkovci—Videm ob Ščavnici . . . . .	+120	— 20	+120	+ 220	+12,8	30	11	—	199
Prosenjakovci—M. Sobota . .	—	—100	+620	+ 520	+12,9	27	14	1	153
Lendava . . . . .	—	—	+190	—	—	—	—	—	—
Podtabor—Struge . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svibnik—Črnomelj . . . . .	+ 30	+ 85	+190	+ 305	—	25	10	—	179
Pušča—Bistra . . . . .	+ 45	+ 20	+735	+ 800	+13,5	29	15	—	231
Ljubljana . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Povpreček . . . . .	—	—	—	+197,5	—	—	—	—	—

## NOVA METODA ČEBELARJENJA

V doglednem času se bodo odprla vrata v čebelarstvo blagostanje, če smemo verjeti članku v »Delu« z dne 9. februarja 1962. V tem članku je rečeno, da zna maršal Dowding, bivši komandant britanskih lovskih letal, »govoriti z živalmi«. Za sedaj govori le z mišmi, hrošči in nekaterimi molji, ne dvomimo pa, da se bo naučil govoriti tudi s čebelami. In tedaj jih bo lahko »uljudno, toda odločno« usmerjal na najboljše in najizdatnejše paše.

Brez dvoma bi lahko našli tudi med slovenskimi čebelarji kako izredno brihtno glavico, ki bi jo poslali (seveda ne samo glavice, temveč vse, kar spada k njej) na nekajmesečni študij te naj-novejše metode čebelarjenja. V Angliji bi se naš »študent« naučil od gospoda maršala čebelje govorice, praktične uspehe bi pa pokazal doma pri čebelah. Sugeriral bi jim, kar bi bilo za naše čebelarstvo najboljšje. Glede stroškov najbrž ne bi bili preveč v zadregi, saj smo Slovenci izdali že lepe denarce za študij čebelarstva v inozemstvu, odšteli pa tudi samo za licenco matičnega mlečka borih 18 milijončkov, kakor nam je po radiu sporočil tov.ing. Janko Mohorič med kmetijskimi nasveti 12. novembra 1961.

In, ko bo mož pokazal uspehe s čebeljo govorico, se bo naše čebelarstvo dvignilo v neslutene višine. Iz hvaležnosti mu bomo postavili spomenik še za njegovih živih dni. Zagotovljena pa mu bo prav gotovo tudi stolica na univerzi. Vsekakor bo to zaslužil, kajti uresničil bo že stoletja trajajoči sen skromnih čebelarjev.

F. R.

## ZIVA MEJA IZ VRBOVIH SADIK

Zaradi članka pod gornjim naslovom, ki je bil objavljen v aprilski številki Slovenskega čebelarja, so se obrnili številni interesi na upravo s prošnjo, da bi jim preskrbeli potaknjence kiblérjeve vrbe.

Zveza bo dobila potaknjence po primerni ceni in jih oddala čebelarjem, ki nameravajo zasaditi tako živo mejo. Pozivamo jih, da nam že sedaj sporoče, koliko potaknjencev kiblérjeve vrbe žele imeti, da jim jih pravočasno zagotovimo.

Razpošiljali bi jih jeseni. Približno ceno bomo objavili v našem listu.

F. R.

## PRODAM

zložljiv čebelnjak, 12 naseljenih AZ-panjev, leseno točilo in drugo orodje. Naslov v upravi lista.

## PRODAM

5 do 6 AZ-panjev-kompletnih plemenjakov. Cena po dogovoru. Čebele imam med Celjem in Vojnikom. Naslov izveste v hiši na Mariborski cesti št. 137, Celje (v bližini nove šole v Hudinji).

## KUPIM

novo ali rabljeno ročno stiskalnico za izdelavo satnic za AZ-panje. Anton Logar, Cirknica, Gerbičeva 38.

## SODELAVCE

Slovenskega čebelarja prosimo, da naj vsakemu prispevku priložijo podatke o svojem žiro-računu oziroma lastnoročno podpisano izjavo, da niso dolžni odpreti žiro-računa.

## IZ UPRAVE

Zamudniki, ne odlašajte s plačevanjem članarine! Položnico ste prejeli s 6. št. Slovenskega čebelarja.

Zveza ima na zalogi satnice za čebelarje-začetnike, noseimak za zdravljenje nosestavosti, streptomycin za krepitev čebeljih družin, mlečni in jajčni prah za krmljenje čebel. (Glej zadevne članke v 4. in 6. št. Slovenskega čebelarja!)

## ZVEZA IMA NA ZALOGI

stare letnike Slovenskega čebelarja, ki jih oddaja po znižani ceni, in sicer:

nevezani letnik 1949 po . . . . .	100 din
nevezane letnike 1950, 1951, 1953 in 1954 po . . . . .	200 din
vezani letnik 1950/51 v eni knjigi po . . . . .	400 din
nevezana letnika 1956, 1957 po . . . . .	400 din
Sodobno čebelarstvo I. del . . . . .	1350 din
Sodobno čebelarstvo II. del . . . . .	2800 din
razglednice panjskih končnic po serije 10 razglednic v originalnem ovitku po . . . . .	500 din
načrte zložljivih in stalnih čebelnjakov . . . . . od 50 do	100 din
načrt za AZ-panj . . . . .	100 din